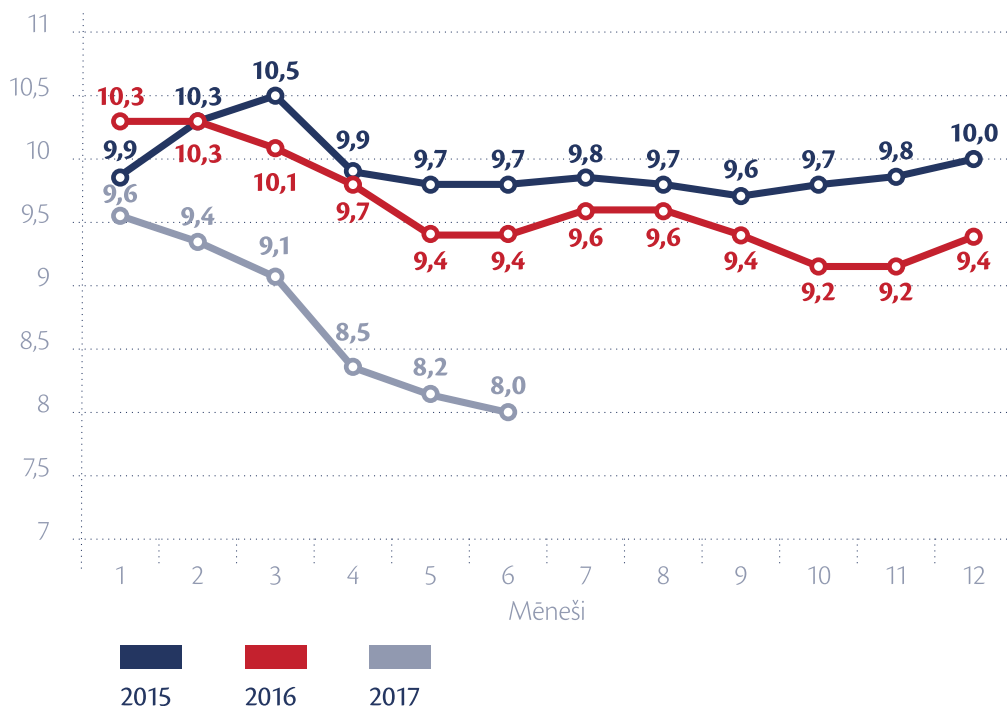

Mazumtirdzniecības nozare ir kā spogulis visai Latvijas tautsaimniecībai, jo šī nozare ir viena no tām, kurā var manīt nodokļu izmaiņas, bezdarba ietekmi, kā arī algu pieaugumu, u.tml. Tāpat mazumtirdzniecībā var novērot sezonālātes, laika apstākļu un svētku ietekmi.

Bezdarba līmenis Latvijā (%)¹

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

2017. gadā vērojama bezdarba līmeņa samazināšanās Latvijā – 2017. gada jūnijā tas jau veidoja tikai 8%, kas ir viszemākais bezdarba līmenis pēdējo astoņu gadu laikā.

Noturīga bezdarba līmeņa samazināšanās, salīdzinājumā ar pagājušo gadu, vērojama visos valsts reģionos. Arī Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) šopavasār veiktās darba devēju aptaujas rezultāti norāda, ka 2017. gadu darba devēji vērtē optimistiskāk nekā 2016. gadu un prognozē zināmu pieprasījuma stabilitāti vai pat pieaugumu; kā arī 2017. gadā jaunas darba vietas varētu izveidot 11% no visiem Latvijas darba devējiem.²

Balstoties uz faktisko bezdarba līmeņa noturīgo samazināšanas tempu, var pieņemt, ka 2017. gadā bezdarba līmenis varētu būt mazāks nekā 9,4%, ko arī prognozēja Latvijas Republikas Finanšu ministrija šī gada sākumā. Līdz ar to varētu arī sagaidīt vērojamu pieprasījuma pieaugumu mazumtirdzniecībā.³

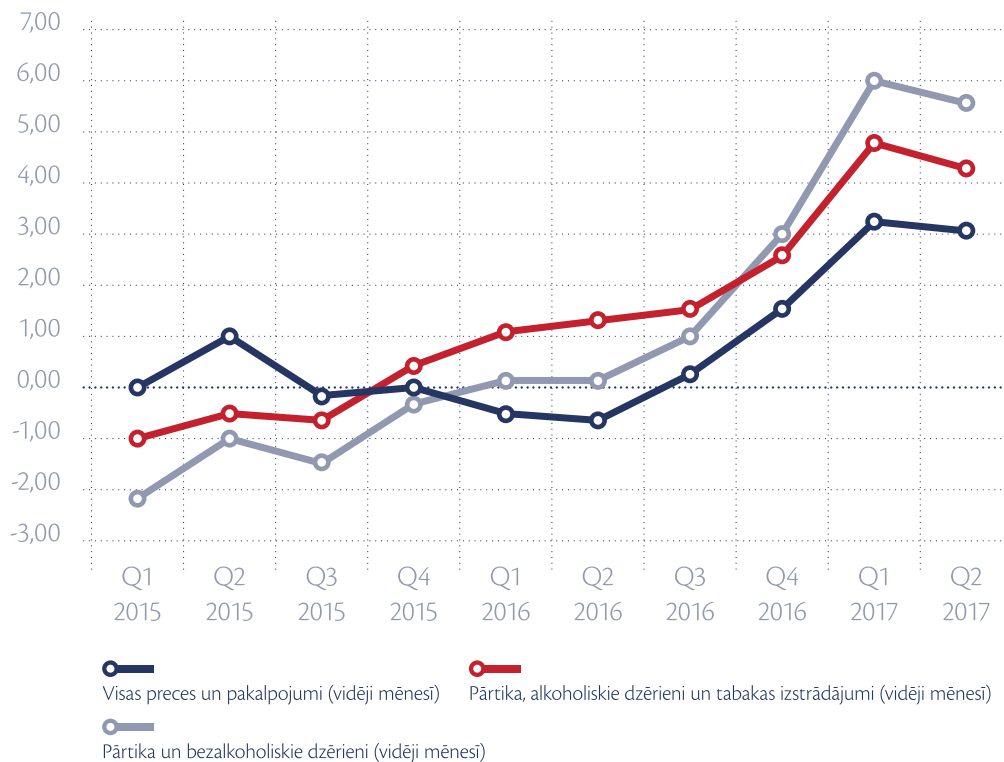
¹Centrālās statistikas pārvaldes mājaslapa, sadaļa „Nodarbinātība un bezdarbs”: <https://goo.gl/2PSvdB>

²Nodarbinātības valsts aģentūras mājaslapa, sadaļa „Jaunumi”, NVA direktore E. Simsone: Reģistrētā bezdarba līmenis samazinās visos valsts reģionos: <https://goo.gl/YaUM93>

³Latvijas Republikas Finanšu ministrijas mājaslapa, sadaļa „Galvenie makroekonomiskie rādītāji un prognozes”: <https://goo.gl/ZrcIE1>

Inflācija

Preču un pakalpojumu cenu pārmaiņas (% pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu)

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

Pēc vidējiem ceturkšņa inflācijas pieauguma rādītājiem, salīdzinājumā ar iepriekšēja gada atbilstošo periodu, 2017. gads sācies ar augstiem inflācijas tempiem 1. ceturksnī. 2017. gada 2. ceturksnī patēriņa cenas turpināja augt, bet inflācijas temps jau nedaudz samazinājās. Šo kopējas inflācijas samazināšanas tempu galvenokārt ietekmēja gan pārtikas, gan nepārtikas preču inflācijas tempa samazinājums 2. ceturksnī. Savukārt patēriņa cenas pakalpojumiem pret pagājušā gada 2. ceturksni palielinājās straujāk nekā 1. ceturksnī. Kopumā patēriņa cenas 2017. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšēja gada attiecīgo periodu pieaugušas par +3,1% (pēc vidējiem ceturkšņa inflācijas tempiem).

2017. gada 2. ceturksnī patēriņa cenas bija zemākas nekā pagājušā gada attiecīgajā periodā (pēc vidējiem ceturkšņa inflācijas pieaugumiem) kartupeļiem, makaronu izstrādājumiem, alkoholiskajiem dzērieniem, alum, miltiem un citiem graudaugu produktiem. Runājot par visu preču un pakalpojumu inflāciju, 2017. gada 2. ceturksnī patēriņa cenas bija (vidēji) zemākas nekā pagājušā gada attiecīgajā periodā apģērbiem un apaviem.

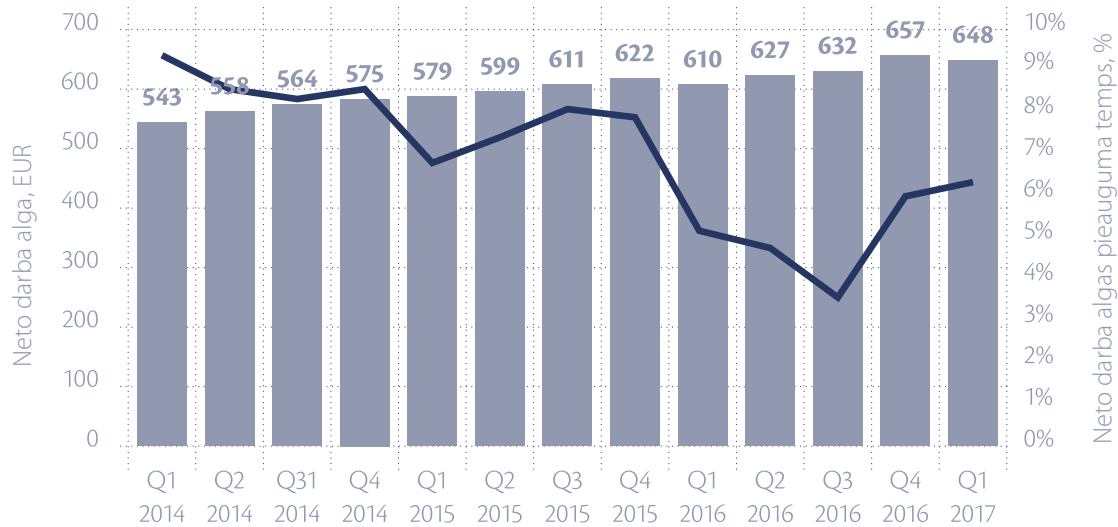
Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem no pārtikas grupām 2017. gada otrajā ceturksnī cenas joprojām aug, bet ar mazāku inflācijas tempu: svaigām/atdzesētām zivīm, svaigiem augļiem un dārzeņiem, rīsiem, sieram, biezpienam, cukuram, ievārijumam un medum.

Šogad nelabvēlīgo laika apstākļu dēļ vietējo dārzenu un augļu raža ir nedaudz vēlāk nekā citus gadus. Piemēram, pirmie vietējie kartupeļi „Maxima Latvija” veikalos bija pieejami tikai jūlijā, lai gan iepriekšējos gados tos varēja iegādāties jau jūnija otrajā pusē.

Pēc šī brīža prognozēm, ceram, ka lielai daļai dārzenu un augļu nepieciešamos apjomus vietējie audzētāji spēs nodrošināt. Taču nelabvēlīgo laika apstākļu dēļ šogad vietējo ābolu raža varētu būt mazāka. Līdz ar mazākiem apjomiem tirgū varētu rasties deficīts, kas attiecīgi ietekmētu ābolu cenu.

Darba algas, ienākumi un pirkjspēja

Neto darba algas pieauguma temps (% ,pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu)

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

Sākot ar 2016. gada 4. ceturksni palielinājās darba algas pieauguma temps pret pagājušā gada attiecīgo periodu, kas arī tupinās 2017. gada 1. ceturksnī. Viens no neto algas pieauguma ietekmējošiem faktoriem šogad pirmajā ceturksnī ir 2017. gadā palielinātā valsts noteiktā minimālās algas likme.

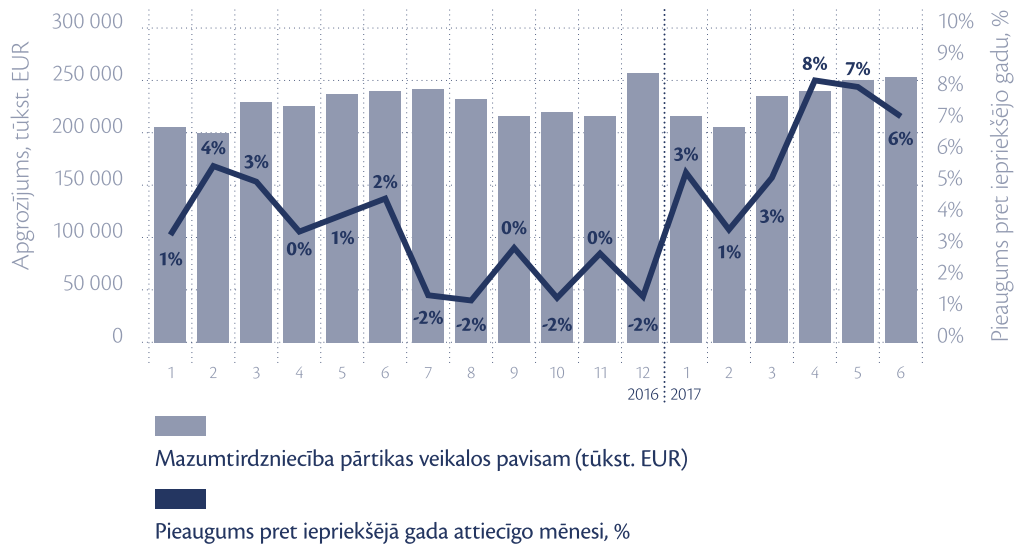
Pozitīvs skats attiecībā uz pirkspēju ir arī „Swedbank” Finanšu institūtam, kas kopā ar pētījumu centru SKDS nesen veica iedzīvotāju aptauju, kurā ir redzams, ka „kopumā optimisms par savu un savas ģimenes finansiālo situāciju pieaug, un trešdaļa Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka pēdējo trīs gadu laikā tā ir uzlabojusies.”⁴ Arī „Maxima Latvija” veiktā aptauja vasarā (sk. „Maxima mazumtirdzniecības kompass” 2. daļu) parāda, ka 32% Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka viņu ienākumi pēdējo 12 mēnešu laikā ir palielinājušies.

Mazumtirdzniecība pārtikas veikalos

Pēc salīdzinoši nelielā mazumtirdzniecības pārtikas veikalu tirgus pieauguma šī gada 1. ceturksnī (+2,5%), kā tika prognozēts, tad jau 2. ceturksnī ir vērojams daudz straujāks pieauguma temps, sasniedzot 6,9% pieaugumu pret pagājušā gada to pašu periodu. Tik liels pieaugums ir saistīts gan ar svētku ietekmi (Lieldienas šogad svinējām aprīlī un maija svētku brīvdienas šogad bija garākas nekā pērn, arī Līgo svētku brīvdienas ir atstājušas ietekmi uz pārdošanas apjomiem), gan ar specializēto pārtikas veikalu straujo attīstību. To apgrozījuma pieaugums šogad, salīdzinājumā ar pagājušo gadu, sākot no marta, jau pārsniedz + 40%.

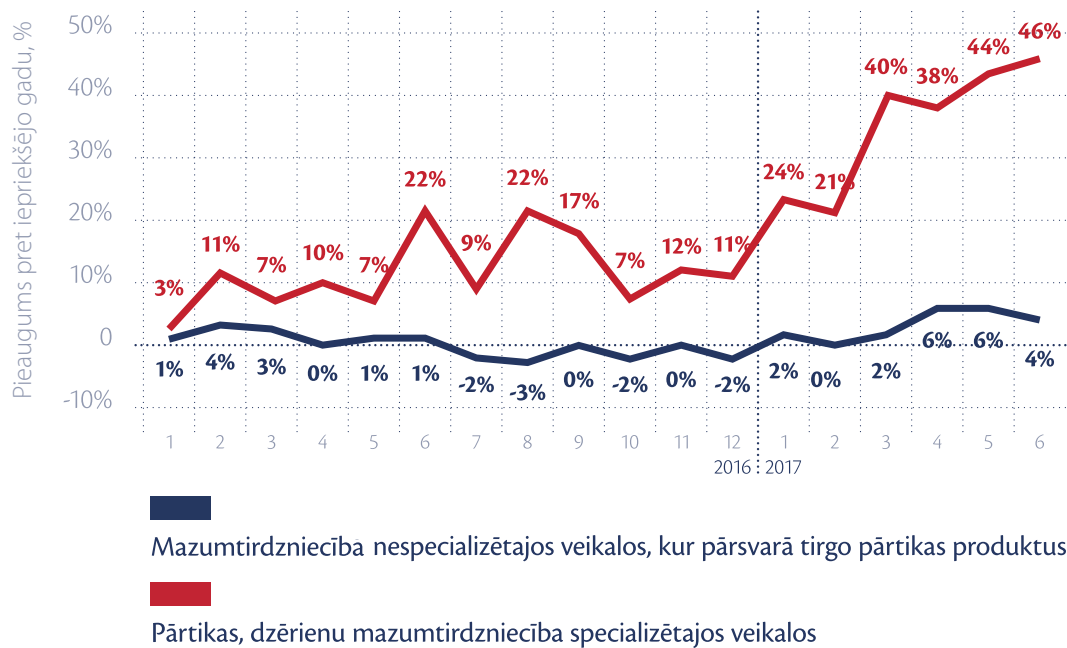
⁴Swedbank Finanšu institūta mājaslapa, sadaļa „Ikdiena”: <https://goo.gl/6J9ZQE>

Kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums pārtikas veikalos

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

Mazumtirdzniecības apgrozījuma izmaiņas specializētajos un nespecializētajos veikalos salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (%)

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

Kopsavilkums:

- 2017. gada jūnijā bezdarba līmenis bija tikai 8%, kas ir viszemākais bezdarba līmenis pēdējo astoņu gadu laikā. Balstoties uz faktisko bezdarba līmeņa noturīgo samazināšanās tempus, var pieņemt, ka 2017. gadā bezdarba līmenis varētu būt mazāks nekā 9,4% pēc Latvijas Republikas Finanšu ministrijas prognozēm. Līdz ar to varētu arī sagaidīt vērojama pieprasījuma pieaugumu.
- 2017. gada 2. ceturksnī patēriņa cenas bija zemākas nekā pagājušā gada attiecīgajā periodā (pēc vidējiem ceturkšņa inflācijas pieaugumiem) kartupeļiem, makaronu izstrādājumiem, alkoholiskajiem dzērieniem, alum, miltiem un citiem graudaugu produktiem.
- 2017. gada otrajā ceturksnī cenas joprojām aug, bet ar mazāku inflācijas tempu: svaigām/atdzesētām zivīm, svaigiem augļiem un dārzeņiem, rīsiem, sieram, biezpienam, cukuram, ievārijumam un medum. Savukārt sviestam straujāks cenu pieaugums bija novērojams vasaras mēnešos, kas skaidrojams ar piena tauku sadārdzinājumu pasaulē.
- Sliktie laika apstākļi ir atstājuši ietekmi arī dārzeņu un augļu ražu. Var gadīties situācija, ka tirgū pietrūks nepieciešamie apjomi, kas savukārt varētu veicināt deficītu, kas attiecīgi var ietekmēt arī cenu svārstības.
- Pēc salīdzinoši nelielā mazumtirdzniecības pārtikas veikalu tirgus pieauguma šī gada 1. ceturksnī (+2,5%), kā tika prognozēts, tad jau 2. ceturksnī ir vērojams daudz straujāks pieauguma temps, sasniedzot 6,9% pieaugumu pret pagājušā gada to pašu periodu, kas skaidrojams gan ar svētku ietekmi, gan ar specializēto pārtikas veikalu straujo attīstību. To apgrozījuma pieaugums šogad, salīdzinājumā ar pagājušo gadu sākot no marta, jau pārsniedz +40%.

2. DAĻA

Pētījums par iedzīvotāju iepirkšanās paradumiem un makroekonomikas rādītāju ietekmi uz tiem

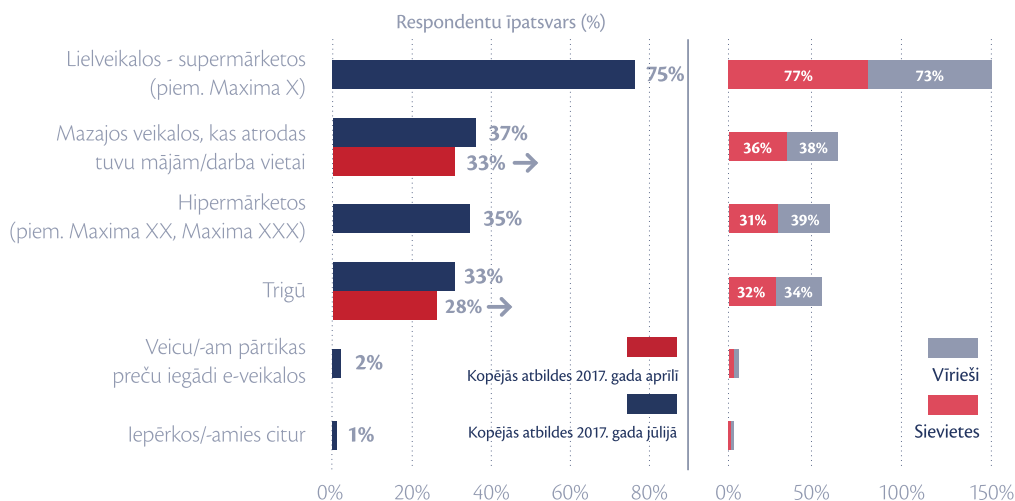
Pētījums tika veikts šī gada jūlijā ar pētniecības centra SKDS starpniecību. Tajā piedalījās 1005 Latvijas iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem.

Pētījuma mērķis bija noskaidrot Latvijas iedzīvotāju iepirkšanās paradumus, kā arī makroekonomikas rādītāju ietekmes novērtējumu uz mājsaimniecību ienākumiem un tēriņiem.

Lielveikals pēc iespējas tuvāk mājām vai darbam

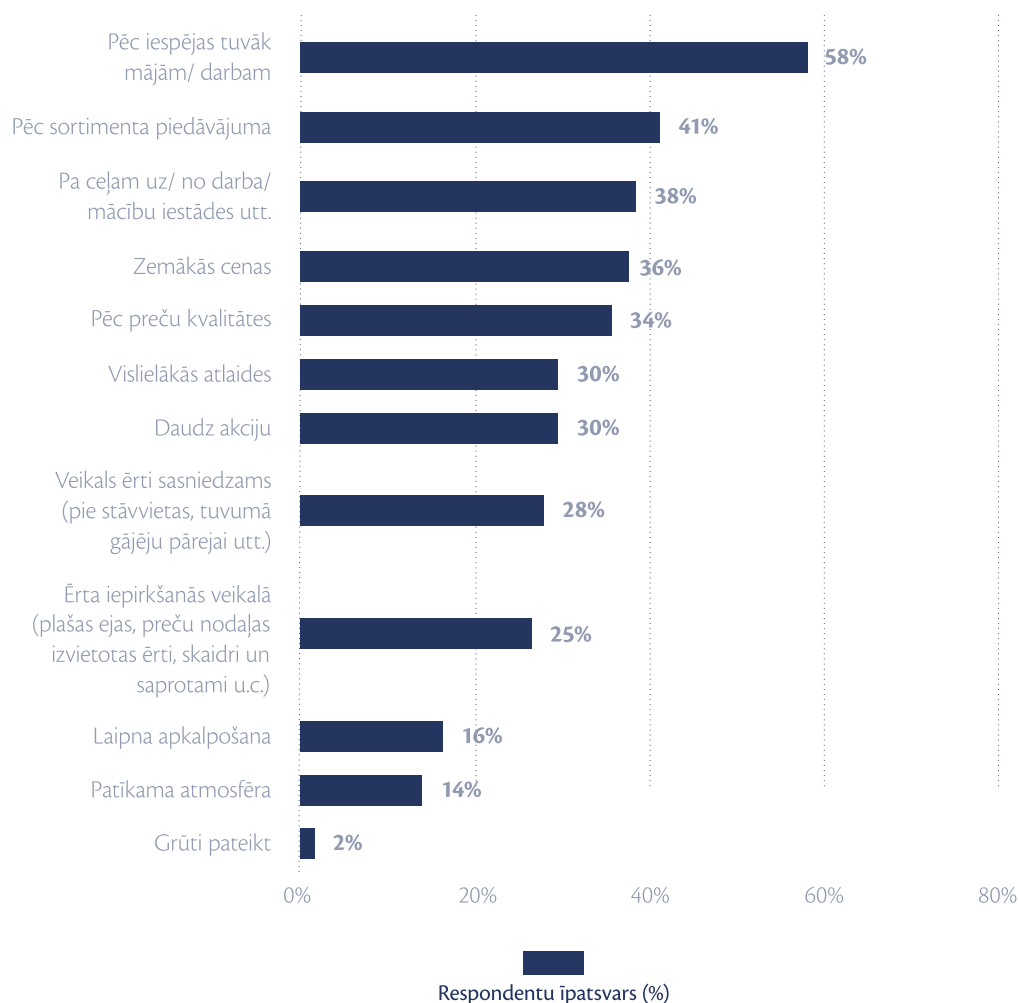
Visiecienītākās iepirkšanās vietas ikdienas pirkumiem 75% iedzīvotāju, līdzīgi kā iepriekšējā pētījuma veikšanas periodā (77%), ir lielveikali. Taču, iestājoties pavasara un vasaras sezonai, varam novērot lielāku interesi par mazāka formāta veikaliem – 37% (iepriekšējā „Maxima mazumtirdzniecības kompass” apskatā šī gada maijā rādītājs bija 33%), kuri atrodas ārpus Rīgas teritorijas, kā arī nedaudz vairāk jeb 33% iedzīvotāju izvēlas iepirkties tirgū (iepriekšējā „Maxima mazumtirdzniecības kompass” apskatā pavasarī šis rādītājs bija 28%).

Veikalu izvēle, lai veiktu lielāku daļu savu ikdienas pirkumu (pārtikas un saimniecības preces)

Joprojām vairumam aptaujāto iedzīvotāju (58%), izvēloties, kurā veikalā veikt lielāko daļu savu ikdienas pirkumu, ir svarīgi, lai veikals būtu pēc iespējas tuvāk mājām vai darbam. Tāpat, izvēloties iepirkšanās vietu, iedzīvotājiem ir svarīgs veikala piedāvātais preču sortiments, atrašanās vieta (pa ceļam uz/ no darba), zemas cenas, preču kvalitāte, akcijas, atlaides, ērta iepirkšanās un veikala sasniedzamība.

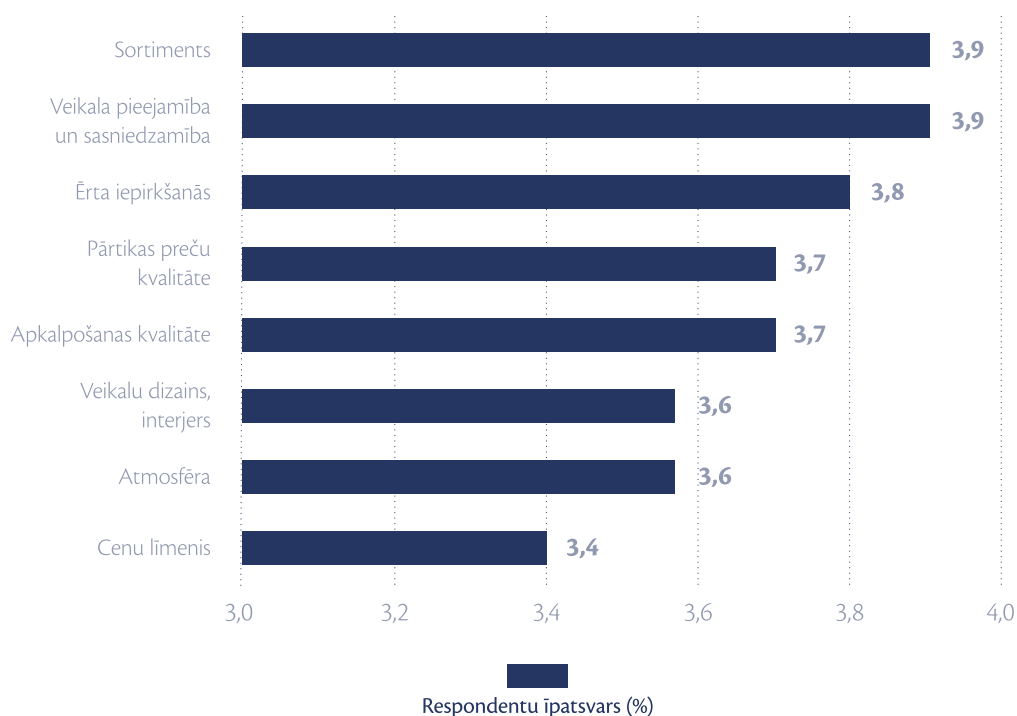
Kritēriji, pēc kuriem māsaimniecība izvēlas veikalu, kur veikt lielāko daļu savu ikdienas pirkumu (pārtiku un saimniecības preces)

Pētījuma dalībniekiem bija jānovērtē (5 punktu skalā) sava apmierinātība ar dažādiem Latvijas veikalu tīkliem tādos parametros kā sortiments, pārtikas preču kvalitāte, cenu līmenis, veikala pieejamība un sasniedzamība, apkalpošanas kvalitāte, ērta iepirkšanās, veikalu dizains, interjers un atmosfēra. Rezultāti rāda, ka kopumā vērtējumi ir biežāk pozitīvi nekā negatīvi, turklāt visos parametros veikalu tīkli tika novērtēti ar 3 un vairāk punktiem.

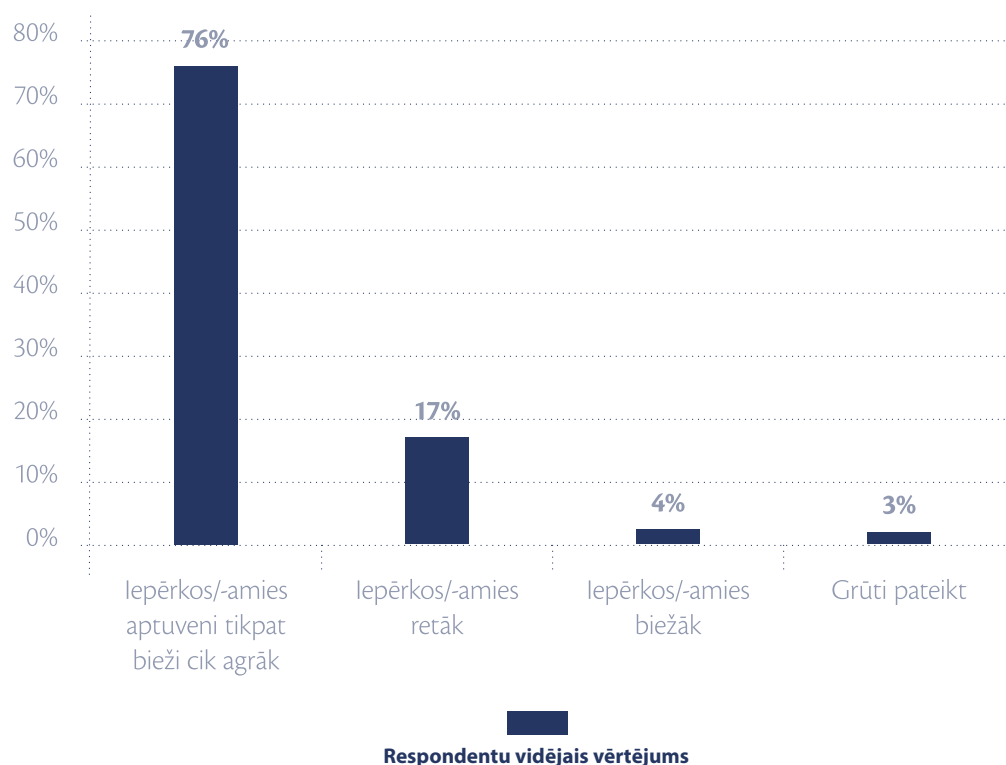
Visaugstāko vērtējumu iedzīvotāji piešķīra veikalu tīklu veidotajiem sortimentiem, kuru novērtēja vidēji ar 3,9 no 5 iespējamajiem punktiem. Toties vismazāk Latvijas iedzīvotāji ir apmierināti ar veikalu tīklu piedāvāto cenu līmeni. Šis parametrs tika novērtēts tikai ar 3,4 punktiem. Salīdzinot iegūtos rezultātus ar pavasarī veikto pētījumu par iedzīvotāju iepirkšanās paradumiem, tendence saglabājas.

Latvijas ievērojamāko mazumtirdzniecības tīklu novērtējums pēc zemāk norādītajiem kritērijiem (skalā no 1 līdz 5, kur 1 nozīmē „pilnībā neapmierina”, bet 5 – „pilnībā apmierina”)

Vairākums Latvijas iedzīvotāju jeb 76% norāda, ka pēdējā gada laikā viņu paradumi attiecībā uz iepirkšanos pārtikas veikalos nav mainījušies, proti, viņi iepērkas aptuveni tikpat bieži. 17% iepērkas retāk, savukārt 4% aptaujāto norāda, ka ir sākuši iepirkties biežāk. Arī šajā jautājumā ceturkšņa ietvaros izmaiņas iedzīvotāju paradumos nav notikušas.

Mājsaimniecības iepirkšanās biežumu izmaiņas pārtikas veikalos pēdējo 12 mēnešu laikā

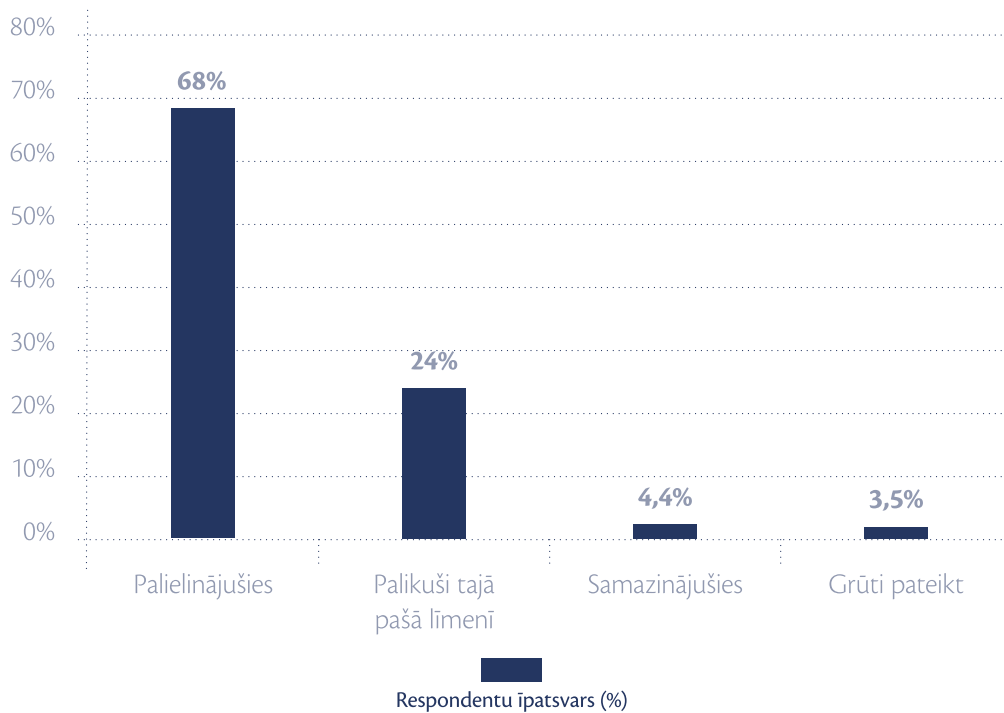

Cenšas iegādāties pārsvarā Latvijas ražotāju produktus

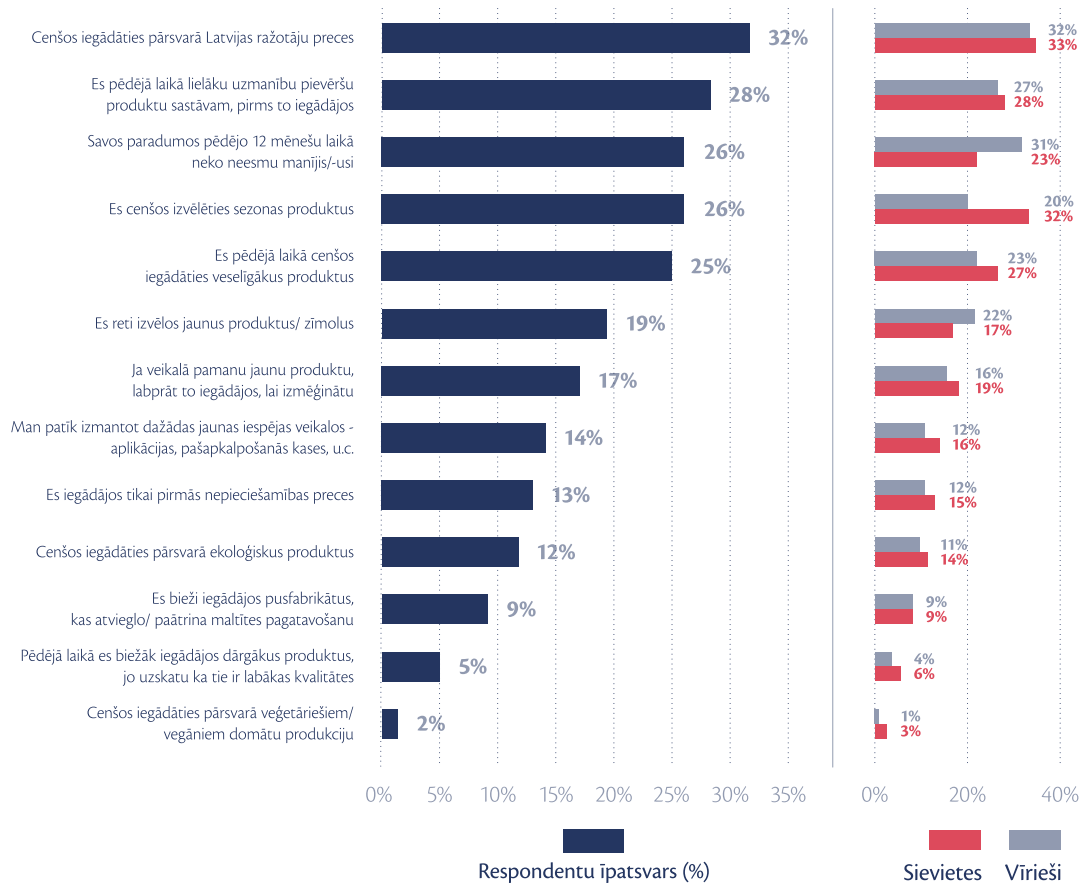
Izvērtējot savas mājsaimniecības tēriņus pēdējo 12 mēnešu laikā, 68% iedzīvotāju norāda, ka tie ir palielinājušies, 24% – ka tie ir palikuši nemainīgi, bet 4,4% respondentu minēja, ka tie ir samazinājušies. Līdzīgs atbilžu sadalījums bija vērojams arī iepriekšējā pētījumā.

Mājsaimniecības tēriņu izmaiņas pārtikas veikalos pēdējo 12 mēnešu laikā

Runājot par pircēju uzvedību attiecībā uz pārtikas produktu iegādi pēdējo 12 mēnešu laikā, teju trešdaļa jeb 32% respondentu norādīja, ka viņi cenšas iegādāties pārsvarā Latvijas ražotāju produktus. 28% respondentu pēdējā laikā lielāku uzmanību pievērš produktu sastāvam, pirms to iegādājas, kā arī ap 25 – 26% respondentu cenšas izvēlēties sezonas produktus un veselīgākus produktus (ar zemāku tauku, cukura saturu, nesatur e- vielas, krāsvielas, utt.). Visi iepriekš minētie apgalvojumi ir vairāk raksturīgi sievietēm nekā vīriešiem. Vīriešu vidū ir vairāk to, kuri savos paradumos pēdējo 12 mēnešu laikā neko nav mainījuši. Šāda tendence novērota arī iepriekšējā pētījumā pavasarī.

Apgalvojumi, kuri raksturo respondentu uzvedību pēdējo 12 mēnešu laikā attiecībā uz pārtikas produktu iegādi

Visbiežāk iepērkas „Maxima Latvija” un „Rimi Latvia” veikalos

Lielākā daļa jeb 74% no respondentiem norādīja, ka visbiežāk iepērkas „Maxima Latvija” veikalos, 72% – „Rimi Latvia”, 29% – „Top!”, 25% – „Supernetto”, bet 24% „Mego” veikalos. Ģeogrāfiski veikalu izvēle atšķiras arī pa reģioniem: rīdzinieki un kurzemnieki dod priekšroku „Rimi Latvia”, bet visos pārējos reģionos – „Maxima Latvija” veikaliem. Vidzemē un Kurzemē respondenti arī salīdzinoši ļoti bieži iepērkas „Top!” veikalos. Šādi iedzīvotāju paradumi tika atspoguļoti arī iepriekšējā pētījumā.

Veikali/veikalu tīkli, kur respondenti iepērkas visbiežāk

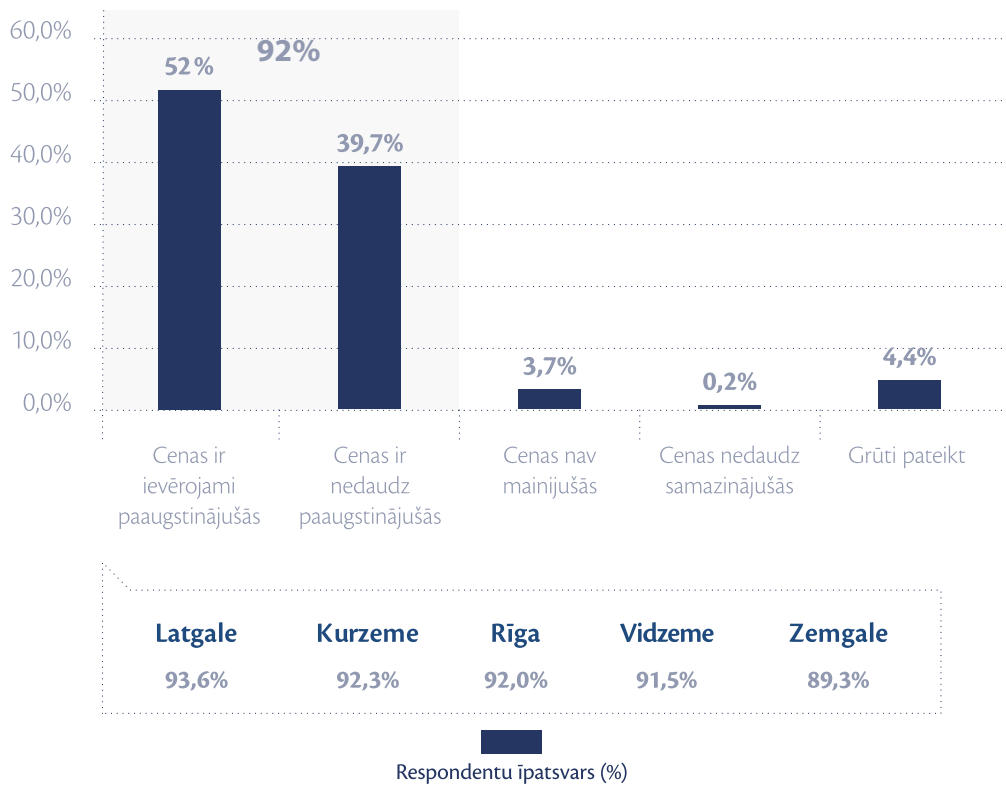
Veikals	Latvija				
	Rīga	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale
Maxima	74,0%	69,3%	66,3%	75,3%	85,2%
Rimi	72,4%	61,3%	75,6%	73,3%	49,4%
Top!	9,6%	40,3%	48,3%	31,0%	33,1%
Supernetto	25,1%	23,2%	29,4%	30,9%	16,4%
Mego	29,6%	15,7%	18,2%	12,4%	38,9%
Elvi	9,1%	20,0%	23,1%	25,8%	0,8%
Lats	8,4%	16,6%	4,9%	12,8%	3,3%
Beta	9,9%	4,5%	4,5%	6,3%	21,2%
Stockmann	10,0%	5,7%	0,0%	3,1%	0,8%
Cits	3,6%	5,5%	1,5%	8,5%	9,6%
Labais	0,3%	4,5%	17,4%	3,2%	8,7%
Aibe	3,3%	6,7%	3,9%	6,3%	1,6%
Sky	9,3%	2,2%	0,0%	2,3%	0,0%
Vesko	0,3%	0,8%	0,0%	5,3%	1,5%

sarkanā krāsa - zemākais respondentu %, kuri iepērkas šajā tīklā
zilā krāsa - visaugstākais respondentu %, kuri iepērkas šajā tīklā

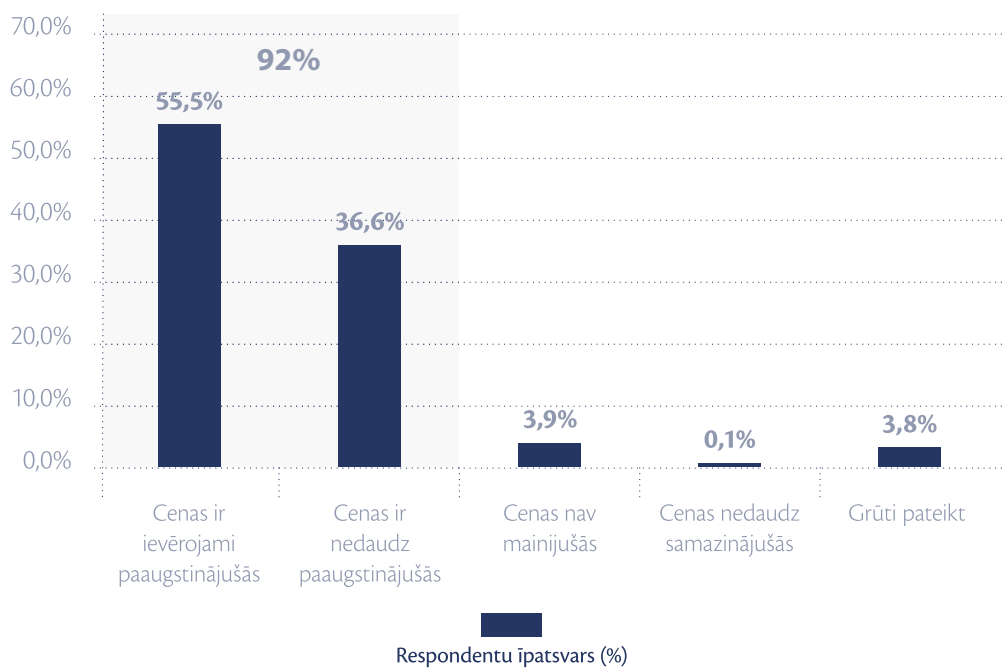
Cenas palielinās, bet arī ienākumu līmenis pieaug

92% respondentu uzskata, ka pēdējo 12 mēnešu laikā paaugstinājušās patēriņa cenas visiem produktiem un pakalpojumiem. 52% uzskata, ka cenas ir ievērojami paaugstinājušās, bet 40% uzskata, ka cenas ir tikai nedaudz paaugstinājušās. Tostarp 92% respondentu uzskata, ka pēdējo 12 mēnešu laikā paaugstinājušās arī pārtikas preču cenas.

Patēriņa (visu produktu un pakalpojumu) cenas izmaiņas pēdējo 12 mēnešu laikā pēc respondentu viedokļa

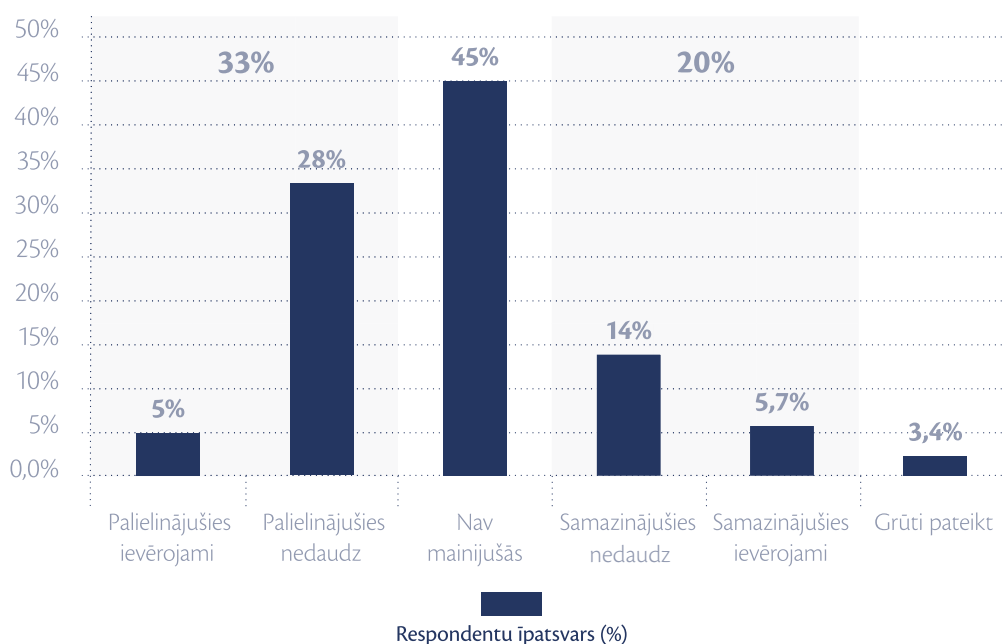

Pārtikas preču cenas izmaiņas pēdējo 12 mēnešu laikā pēc respondentu viedokļa

Vērtējot savus ienākumus, ap 33% respondentu apgalvo, ka 12 mēnešu laikā ir palielinājušies viņu mājsaimniecības ienākumi, 45% respondentu uzskata, ka viņu mājsaimniecības ienākumi ir palikuši nemainīgi, bet ap 20% ir pārliecināti, ka viņu mājsaimniecības ienākumi ir samazinājušies. Šādu tendenci varēja vērot arī iepriekšējā pētījumā.

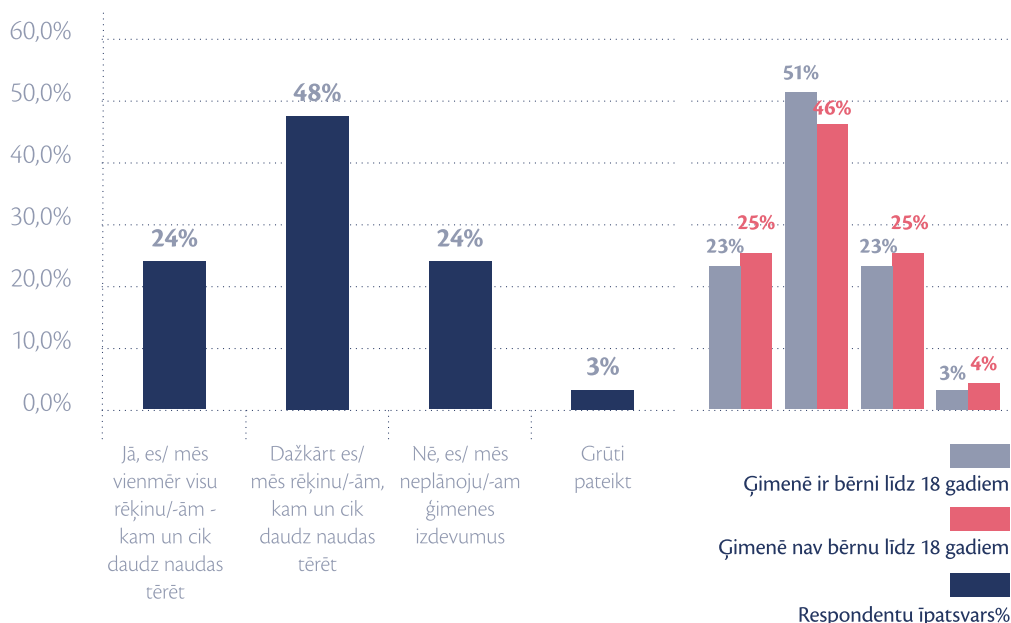
Respondentu mājsaimniecību ienākumu izmaiņas pēdējo 12 mēnešu laikā

Katra ceturtā mājsaimniecība vispār neplāno savu budžetu

Teju pusē jeb 48% respondentu mājsaimniecībās tikai dažkārt tiek rēķināts, kam un cik daudz naudas tērēt (tā notiek 51% mājsaimniecību, kurās ir bērni vecumā līdz 18 gadiem, un 46% mājsaimniecību, kurās nav bērnu vecumā līdz 18 gadiem). Budžetu mājsaimniecībās vienmēr plāno tikai 24% respondentu. Savukārt katra ceturtā mājsaimniecība vispār neplāno savu budžetu. Ģimenes budžeta plānošanā ir vērojams neliels atslābums – iepriekšējā „Maxima mazumtirdzniecības kompass” nozares apskatā tā bija katra piektā mājsaimniecība.

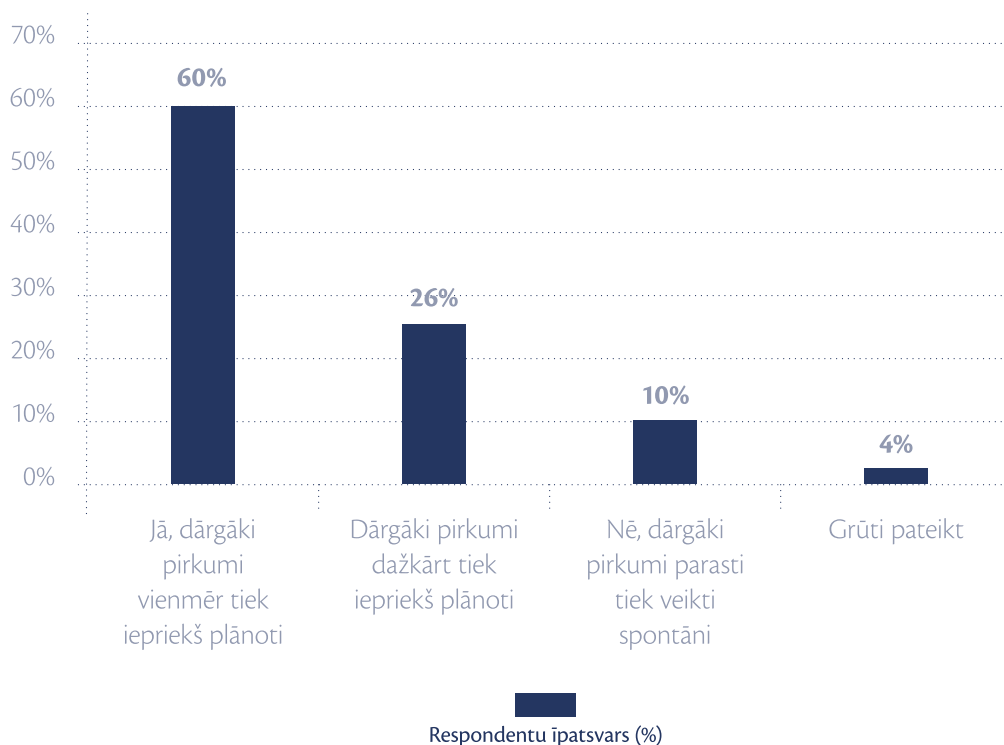
Ģimenes budžeta plānošana respondentu mājsaimniecībās (kopā un ģimenēs ar/bez bērniem līdz 18 gadu vecumam)

Lielāks pirkums – lielāka plānošana

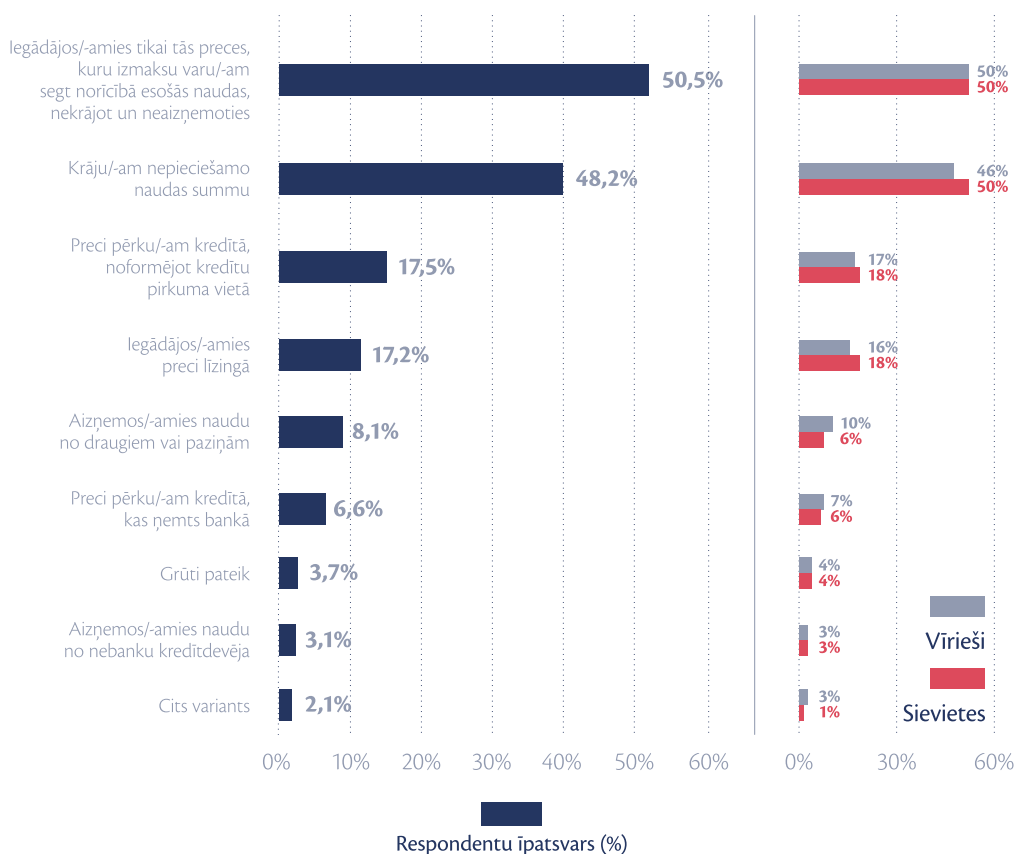
Iedzīvotāji diezgan nopietni uztver jautājumu par dārgāku pirkumu veikšanu, proti, 60% iedzīvotāju norāda, ka šādi pirkumi vienmēr tiek iepriekš plānoti, bet 26% respondentu norāda, ka tikai dažkārt iepriekš ieplāno dārgāku pirkumu veikšanu.

Dārgāko pirkumu (sadzīves un dārza tehnika, mobilās ierīces, audio/ video/ datortehnika, autoriepas, mēbeles, u.c.) plānošana respondentu māsaimniecībās

Visbiežāk iedzīvotāji dārgākus pirkumus veic no naudas summas, kas iepriekš ir tikusi uzkrāta vai arī iegādājas tikai tās preces, ko var segt no rīcībā esošās naudas, nekrājot un neaizņemoties. Aptuveni 17% respondentu atzina, ka pērk dārgākas preces vai nu līzīgā, vai nu kredītā, noformējot to pirkuma vietā.

Dārgāko pirkumu (sadzīves un dārza tehnikas, mobilās ierīču, audio/video/datortehnikas, autoīepu, mēbeles u.c. iegāde) veikšanas veidi respondentu māsaimniecībās

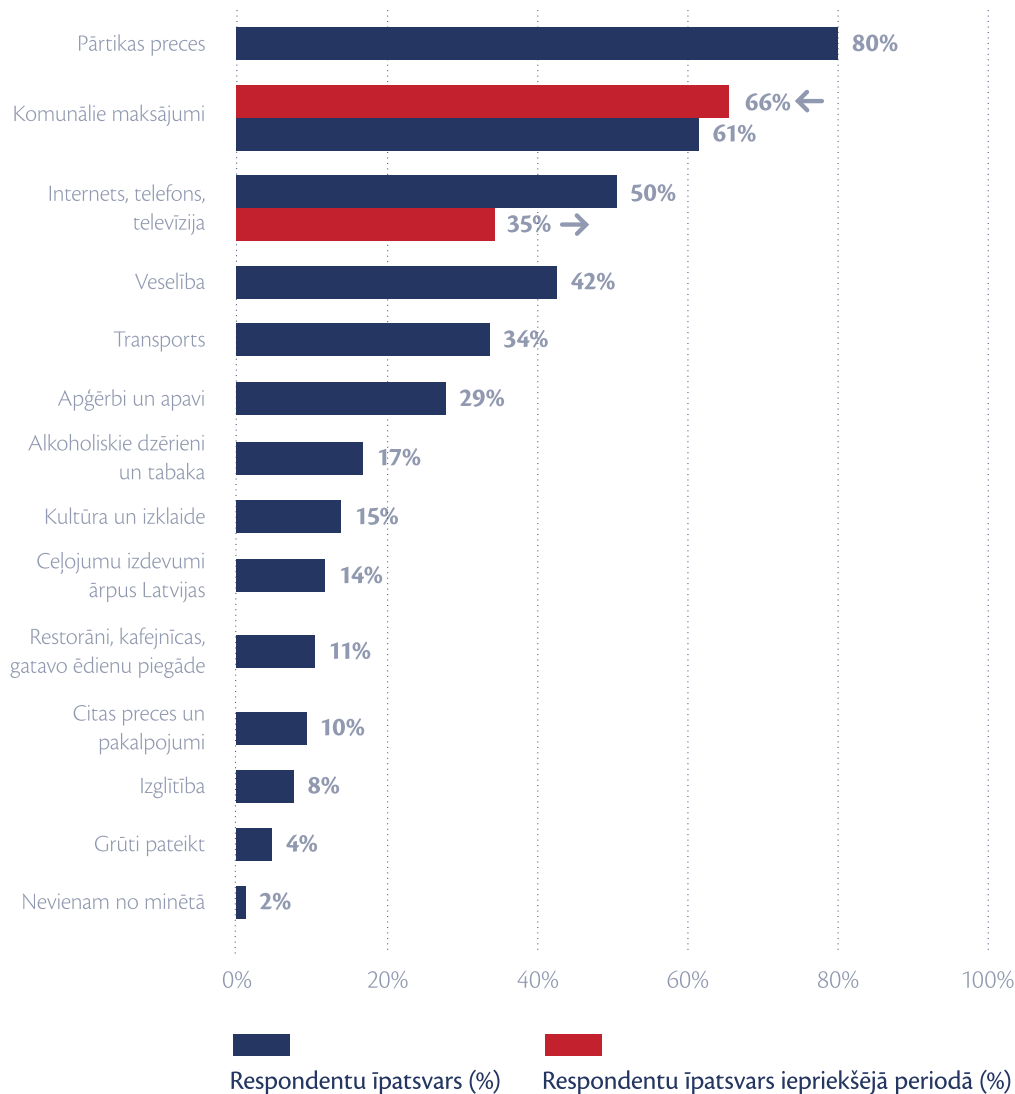

Izdevumi pieaug

Pārtikas preces un komunālie maksājumi ir tās preču kategorijas, kurām vairāku iedzīvotāju ir palielinājušies izdevumi – tā norāda attiecīgi 80% respondentu, kuri minēja pārtikas preces un 61% respondentu, kuri minēja komunālos maksājumus. Salīdzinājumā ar iepriekš veikto pētījumu pavasarī, par 5% samazinājies to respondentu skaits, kuri uzskata, ka izdevumi palielinājušies komunālajiem pakalpojumiem, savukārt interneta, telefona un televīzijas izdevumu pieauguma novērtējums ir palielinājies par 15% (kopumā tā uzskata jau 50% respondentu).

Starp respondentiem, kuriem ir bērni vecumā līdz 18 gadiem, vairāk ir to, kuri norādīja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā ir palielinājušies izdevumi pārtikas precēm, apģērbim, apaviem, transportam un izglītībai. Jaunu cilvēku vidū vecumā no 18 līdz 24 gadiem un no 25 līdz 34 gadiem straujāk palielinājušies izdevumi restorānu un kafējnicu apmeklējumiem, gatavo ēdienu piegādei. Savukārt vecāka gadu gājuma cilvēki vecumā no 55 līdz 74 gadiem vairāk nekā citi ir pamanījuši izdevumu palielināšanos veselības pakalpojumiem.

Preces, pakalpojumi, aktivitātes, kam pēdējo 12 mēnešu laikā ir palielinājušies mājsaimniecības izdevumi pēc respondentu viedokļa

Preces, pakalpojumi, aktivitātes, kam pēdējo 12 mēnešu laikā ir palielinājušies mājsaimniecības izdevumi pēc respondentu viedokļa

	Kopā	Ir bērni līdz 18 gadiem	Nav bērnu līdz 18 gadiem	Starpība
Pārtikas preces	80%	86%	77%	-9%
Komunālie maksājumi	61%	62%	60%	-2%
Internets, telefons, televīzija	50%	51%	50%	-1%
Veselība	42%	36%	46%	10%
Transports	34%	42%	28%	-14%
Apģērbi un apavi	29%	35%	25%	-10%
Alkoholiskie dzērieni un tabaka	17%	16%	18%	2%
Kultūra un izklaide	15%	13%	16%	2%
Ceļojumu izdevumi ārpus Latvijas	14%	13%	14%	1%
Restorāni, kafējnīcas, gatavo ēdienu piegāde	11%	13%	10%	-3%
Citas preces un pakalpojumi	10%	12%	9%	-3%
Izglītība	8%	13%	5%	-8%
Grūti pateikt	4%	4%	5%	1%
Nevienam no minētā	2%	1%	3%	2%

Preces, pakalpojumi, aktivitātes, kam pēdējo 12 mēnešu laikā ir palielinājušies mājsaimniecības izdevumi pēc respondentu viedokļa (pa vecuma grupām)

	Kopā	Respondentu īpatsvars					Novirze no kopējā (%)				
		18-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-74 gadi	18-24 gadi	25-34 gadi	35-44 gadi	45-54 gadi	55-74 gadi
Pārtikas preces	80%	53%	79%	85%	85%	84%	-27%	-1%	5%	5%	3%
Komunālie maksājumi	61%	33%	55%	58%	69%	71%	-28%	-6%	-3%	8%	10%
Internets, telefons, televīzija	50%	41%	45%	49%	57%	52%	-9%	-5%	-1%	7%	2%
Veselība	42%	23%	29%	36%	41%	62%	-19%	-14%	-7%	-1%	20%
Transports	34%	32%	38%	44%	30%	26%	-1%	5%	11%	-3%	-7%
Apģērbi un apavi	29%	37%	35%	30%	25%	25%	8%	6%	1%	-4%	-4%
Alkoholiskie dzērieni un tabaka	17%	17%	19%	19%	17%	16%	0%	1%	2%	-1%	-2%
Kultūra un izklaide	15%	17%	20%	10%	11%	15%	2%	5%	-4%	-4%	1%
Celojumu izdevumi ārpus Latvijas	14%	15%	15%	13%	13%	13%	2%	1%	-1%	0%	-1%
Restorāni, kafējnīcas, gatavo ēdienu piegāde	11%	20%	22%	12%	8%	4%	8%	11%	0%	-3%	-8%
Citas preces un pakalpojumi	10%	9%	11%	10%	12%	10%	-2%	1%	0%	2%	-1%
Izglītība	8%	14%	9%	12%	11%	2%	6%	0%	4%	2%	-6%
Grūti pateikt	4%	18%	3%	4%	1%	3%	14%	-1%	0%	-3%	-2%
Nevienam no minētā	2%	4%	2%	2%	2%	1%	2%	0%	1%	0%	-1%

Mērķi, kuriem paredzēti naudas uzkrājumi mājsaimniecībās

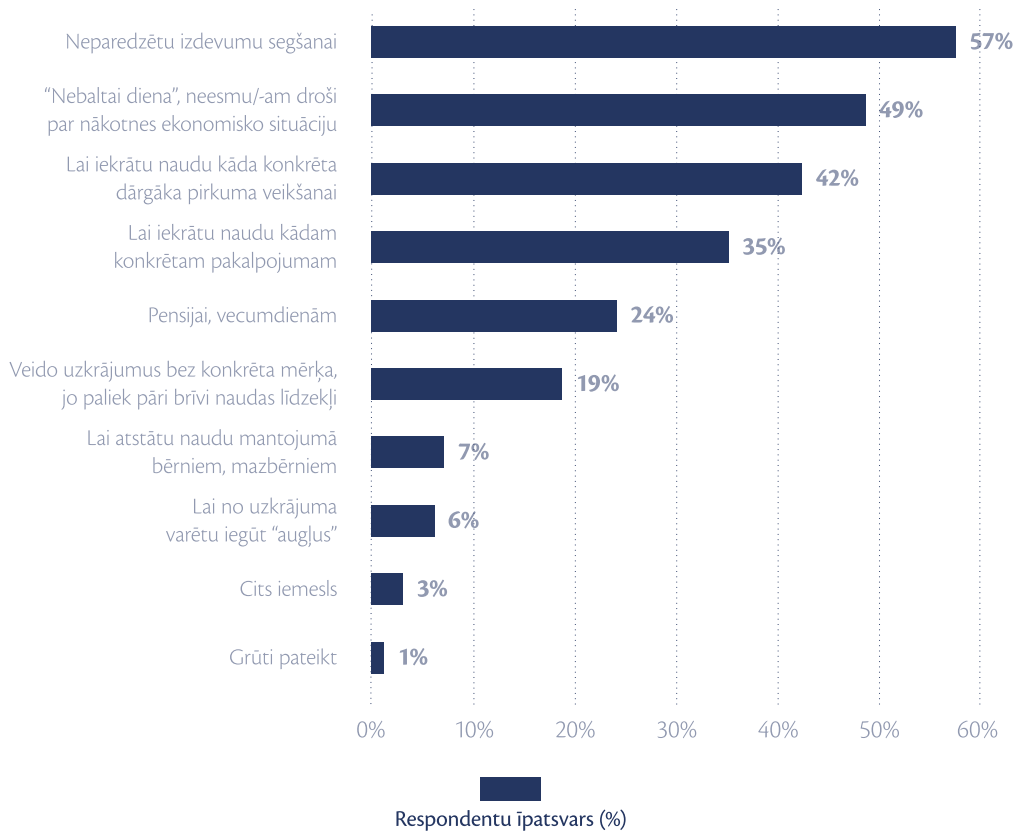
Kā parādīja pētījumu rezultāti gan pavasarī, gan vasarā, kopumā ap 58% mājsaimniecību veido uzkrājumus, to skaitā, 18% respondentu katru mēnesi atliek noteiktu naudas summu, bet ap 40% uzkrājumus veido neregulāri. Pētījumā vasarā lūdzām respondentus konkretizēt, kādiem mērķiem viņu naudas uzkrājumi ir paredzēti.

57% respondentu krāj naudu neparedzētu izdevumu segšanai, 49% – „nebaltai dienai”, jo viņi nav droši par nākotnes ekonomisko situāciju, bet 42% – kāda konkrēta dārgāka pirkuma veikšanai. Savukārt 19% respondentu uzkrājumu veic bez konkrēta mērķa, jo paliek pāri brīvi naudas līdzekļi.

Jauno cilvēku vidū vecumā no 18 līdz 24 gadiem ir vairāk to, kuri krāj naudu konkrētam pakalpojumam vai pasākumam, kā arī vairāk populāri ir ieguldīt naudu finanšu iestādē vai vērtspapīros, lai gūtu peļņu no procentiem. Respondenti vecumā no 25 līdz 44 gadiem vairāk krāj naudu kāda konkrēta dārgāka pirkuma veikšanai. Vecāka gada gājuma cilvēki vairāk krāj naudu „nebaltai dienai”, pensijai un lai atstātu naudu mantojumā bērniem vai mazbērniem.

Mērķi, kuriem paredzēti naudas uzkrājumi mājsaimniecībās

Kopsavilkums

- Kārtējā pētījuma rezultāti liecina par iepriekš minētajām tendencēm Latvijas tirgū: vēl arvien visieciētākais veikala formāts ir lielveikals, kurš ir blakus mājām vai darbam ar pietiekoši lielu sortimenta apjomu – cenas aspekts vairs nav veikala izvēles priekšgalā.
- Gandrīz katrs otrais Latvijas iedzīvotājs izvēlas veikalu ikdienas pirkumiem pēc sortimenta piedāvājuma, bet katrs trešais ļoti nopietni attiecas pret preču izvēli, novērtējot to kvalitāti, pētot produktu sastāvu un noskaidrojot to izcelsmes valsti.
- Ģimenes budžeta plānošanā ir vērojams neliels atslābums, jo jau gandrīz katra ceturtā mājsaimniecība vispār neplāno savu budžetu (iepriekšējā „Maxima mazumtirdzniecības kompass” apskatā šī gada pavasarī tā bija katra piektā mājsaimniecība).
- Kopumā ap 58% mājsaimniecību veido uzkrājumus dažādiem iemesliem. Savukārt 19% respondentu uzkrājumu veic bez konkrēta mērķa, jo paliek pāri brīvi naudas līdzekļi.

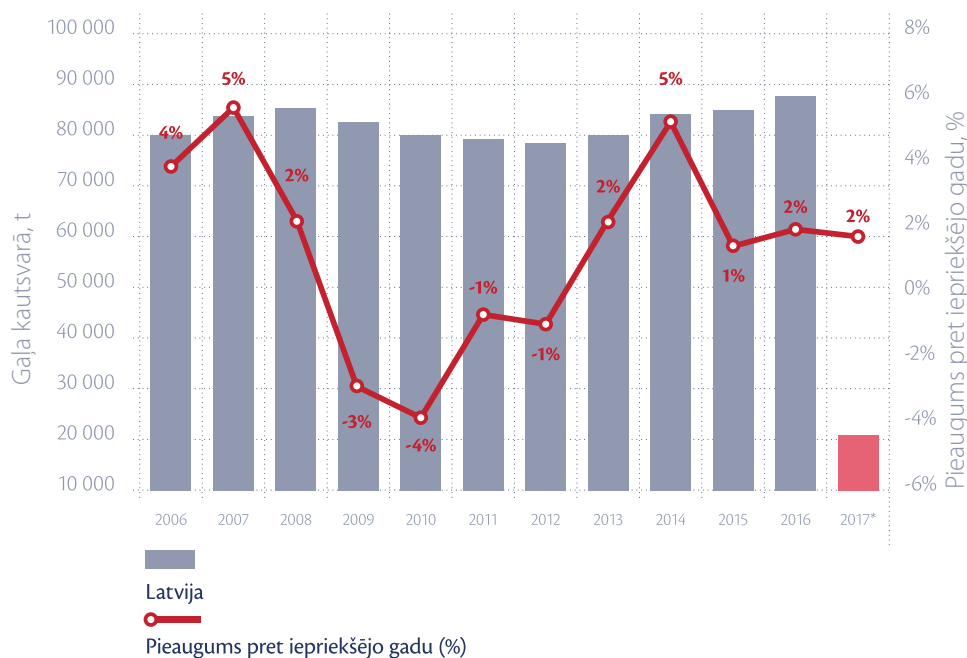
Svaigas gaļas un gaļas izstrādājumu preču grupas ir pircējiem ir vienas no vissvarīgākajām, kā arī tās svarīgas preču kategorijas, kas ir arī vienas no pirkākajām „Maxima Latvija” veikalos. Pēdējos gados gaļas produkcijas kategorijā ir notikušas dažādas izmaiņas sortimentā, kā arī pircēju paradumos. Tāpat Latvijas gaļas ražošanas nozare piedzīvojusi daudz grūtību, kas saistītas ar ārējiem un iekšējiem nelabvēlīgiem faktoriem, taču tā ir attīstījusies.

Apskatā tiek izmantoti gan Centrālās statistikas pārvaldes, gan arī „Maxima Latvija” iekšējie dati un nozares ekspertu viedokļi, kā arī pētījuma rezultāti par Latvijas iedzīvotāju paradumiem svaigas gaļas un gaļas produktu lietošanā uzturā (turpmāk tekstā – pētījums), kas tika veikts (internetā) sadarbībā ar pētniecības centru SKDS 2017. gada jūlijā, un tajā piedalījās 1005 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem.

Gaļas ražošana Latvijā

Vērtējot lopkopības produktu ražošanu ilgtermiņā, ir vērojama gaļas ražošanas apjoma samazināšanās laika posmā no 2009. līdz 2012. gadam. Galvenie iemesli ir dzīvu cūku un liellopu eksporta pieaugums laika posmā no 2010. līdz 2011. gadam⁵, kas tajā brīdī uzņēmējiem bija finansiāli izdevīgāk nekā nodot dzīvnieku gaļas pārstrādē. Pēdējo četru gadu laikā Latvijā ir redzams gaļas ražošanas apjoma pieaugums – īpaši izteikti tas ir novērojams Pierīgas un Vidzemes reģionos. Taču Latgalē un Kurzemē ir vērojams ražošanas apjoma samazinājums. Pierīgas un Vidzemes reģionos pēdējos gados strauji attīstās tādi gaļas ražošanas uzņēmumi kā cūkgaļas audzēšanas komplekss SIA „Ulbroka”, gaļas pārstrādes uzņēmums Z/S „Kumelītes” un putnu fabrika „Ķekava”, kuri veicina kopējo pieauguma palielināšanos gaļas ražošanā.

Lopkopības produktu ražošana pa gadiem (gaļa kautsvārā, t)⁷

*2017 - 1. ceturksnis un pieaugums pret iepriekšēja gada 1. ceturksni

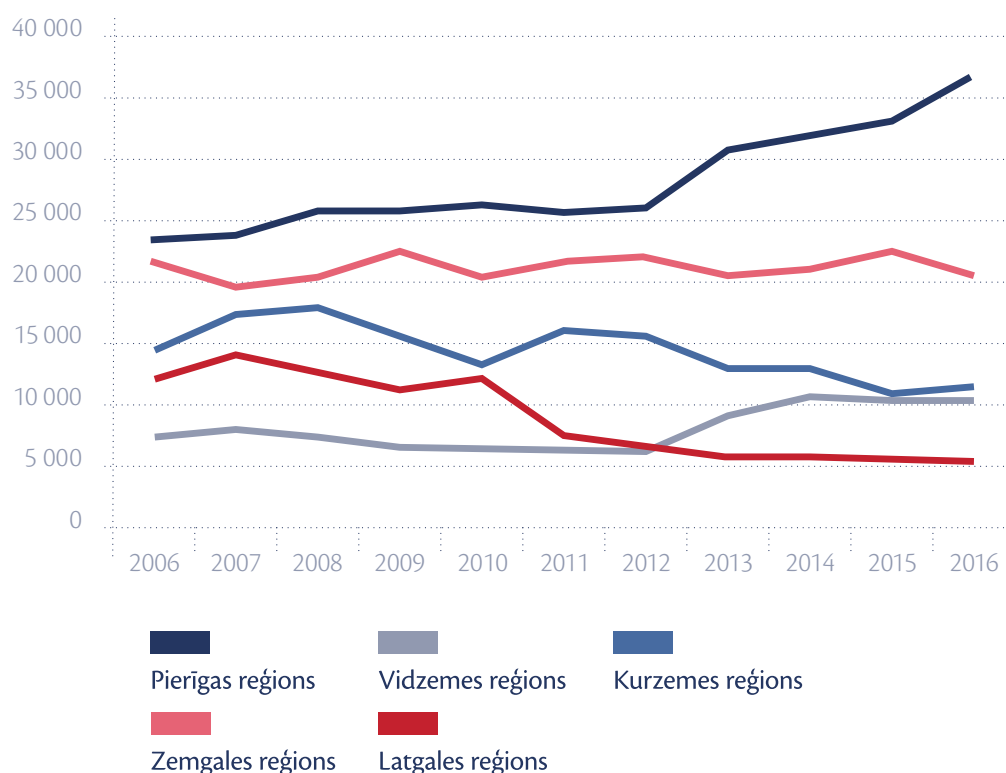
Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

⁵Centrālās statistikas pārvaldes mājaslapa, sadaļa „Notikumi”: <https://goo.gl/apGVR1>.

⁶Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes, sadaļa „Lopkopības ražošana reģionos”: <https://goo.gl/N8wegx>.

⁷Centrālās statistikas pārvaldes datubāze, sadaļa „Lopkopības ražošana reģionos”: <https://goo.gl/9RTvzB>.

Lopkopības produktu ražošana reģionos (gaļa kautsvārā, t)

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

Gaļas ražošanas apjomu samazināšanos Latgalē un Kurzemē lielā mērā kopš 2012. gada ir ietekmējis Āfrikas cūku mēris (ĀCM), ierobežojot dzīvu cūku un cūkgaļas tirdzniecību. ĀCM straujās izplatības dēļ 2014. gadā infekcijas skartajās teritorijās tika izsludināta ārkārtēja situācija, pieņemti vairāki lēmumi, lai ierobežotu slimības izplatību⁸. Neskatoties uz to, ĀCM Latvijā turpina negatīvi ietekmēt lopkopības nozari.⁹ Tikai 2015. gada vasarā vien ĀCM skāris 212 mājas cūkas Rēzeknes, Mazsalacas, Ainažu, Staiceles, Ambeļu un Vecsalienas pagastos.¹⁰ Runājot par lieliem uzņēmumiem un saimniecībām 2017. gadā, ĀCM ir skāris SIA „Ancers” lielās cūku novietnes „Rukas” Krimuldas novada Krimuldas pagastā ar 5023 dzīvnieku lielu ganāmpulku¹¹ un „Bunčos” Salaspils novadā ar vairāk nekā 8500 cūku lielu ganāmpulku¹², kā arī A/S „Latgales Bekons” cūku novietni ar aptuveni 6000 cūku lielu ganāmpulku Daugavpils novadā.¹³ Cūku skaitam Latvijā samazinoties, arī gaļas pārstrādes uzņēmumi ir spiesti samazināt vai pārtraukt sadarbību ar vietējām saimniecībām.

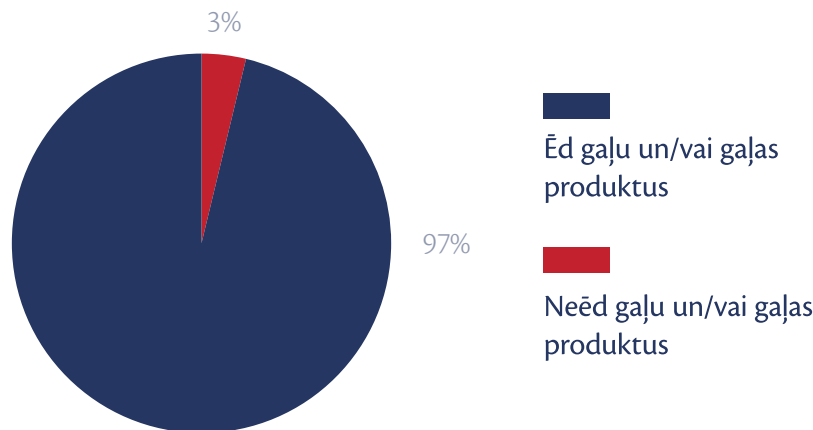
Vēl viens ārējais faktors, kas ir ietekmējis ražošanas apjomu samazināšanos, ir Krievijas embargo pārtikas produkcijai sākot no 2014. gada.

Mazas saimniecības un to attīstību Latvijā var negatīvi ietekmēt lielas ražošanas izmaksas, kas, piemēram, var būt saistītas ar energoresursu cenu kāpumu, un salīdzinoši nelielas iepirkuma cenas, kuras mazās saimniecības ar savu realizācijas apjomu nevar nodrošināt. Līdz ar to var rasties zaudējumi un/ vai uzņēmuma likvidēšana – kā piemērs šeit kalpo AS „Ruks Cēsu gaļas kombināts” likvidēšana 2013. gadā.¹⁴

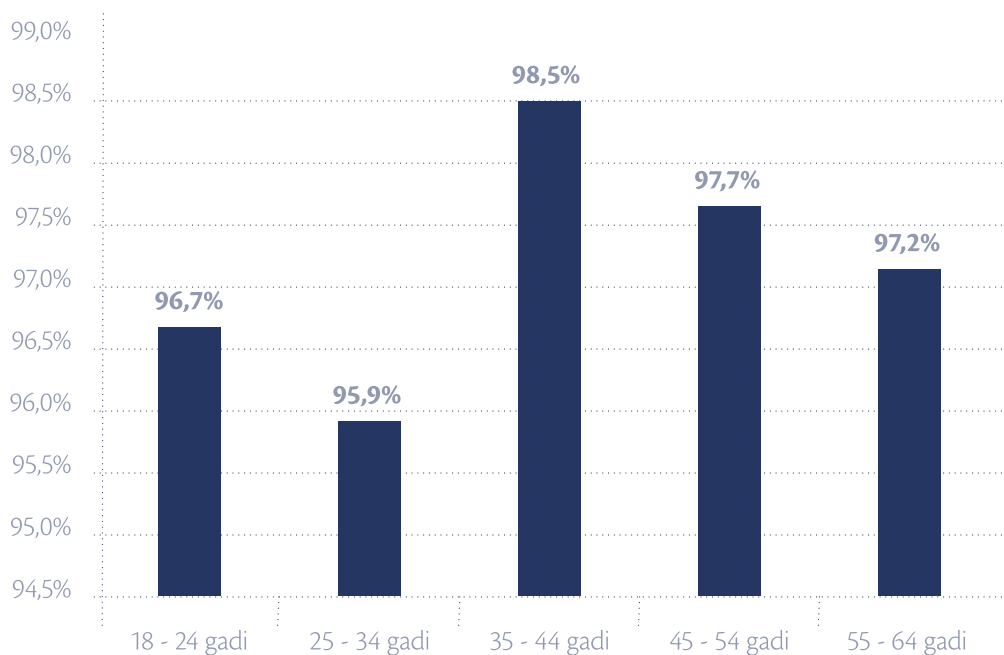
Esam gaļēdāji!

Lielākā daļa jeb 97% iedzīvotāju atzīst, ka ikdienā pārtikā lieto svaigu gaļu (cūkgaļa, liellopa gaļa, putnu gaļa, aitu un kazu gaļa, u.c. gaļa) un/vai gaļas produkti jeb izstrādājumi (vārītā desa, cīsiņi, sardeles, cepamdesiņas, žāvētas/kūpinātas/vītinātas desas, žāvēta/kūpināta/vītināta gaļa, gaļas rulettes, aknu pastētes un gaļas maltītes). Nedaudz lielāks gaļas ēdāju īpatsvars ir starp vīriešiem (97,5%), kā arī respondentiem vecumā no 35 līdz 44 gadiem (98,5%).

Respondentu īpatsvars, kuri savā uzturā lieto gaļu un/ vai gaļas produktus

Respondentu īpatsvars, kuri ēd gaļu un/vai gaļas produktus, pēc vecuma grupām (%)

⁸Latvijas Republikas Valsts kontroles mājaslapa, sadaļa „Jaunumi”, Valsts kontrole: papildus piešķirtais finansējums nav apturējis Āfrikas cūku mēra izplatību: <https://goo.gl/yiE1XT>.

⁹Latvijas Republikas Valsts kontroles mājaslapa: <https://goo.gl/bgf64H>.

¹⁰Liepājniekiem.lv (2015), raksts „Tuvākā gada laikā Āfrikas cūku mēris atnāks arī līdz mums”: <https://goo.gl/pSCi5y>.

¹¹Rīgas apriņķa avīze (2017), raksts „Pirmo reizi šogad konstatē ACM mājas cūkām; skarta saimniecība Krimuldā ar 5023 dzīvniekiem”: <https://goo.gl/nKemJH>.

¹²Ziņu aģentūra LETA (2017), raksts „Atceļ karantīnu ĀCM skartajā „Ancers” cūku novietnē Salaspils novadā”: <https://goo.gl/Z65bp2>

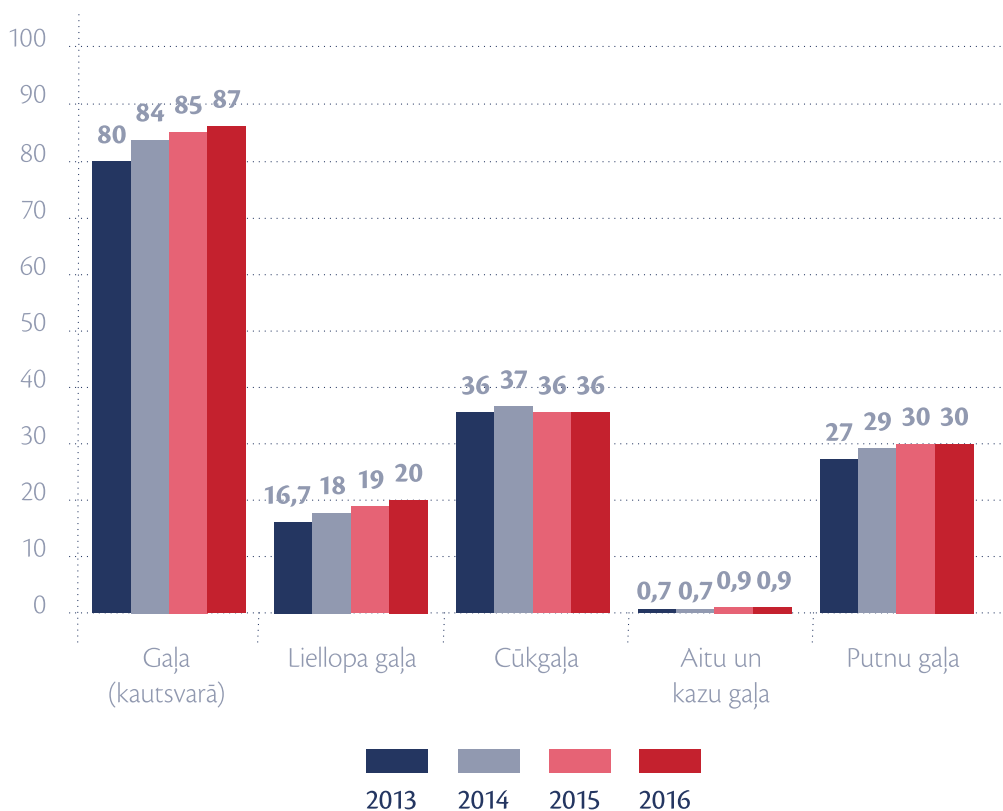
¹³Latvijas sabiedriskie mediji (2017), raksts „Āfrikas cūku mēris konstatē „Latgales bekonā,” kur nāksies likvidēt 6000 cūku”: <https://goo.gl/ffpw1o>.

¹⁴Ziņu aģentūra LETA (2013), raksts „Likvidē maksātnespējīgo „Ruks Cēsu gaļas kombinātu””: <https://goo.gl/bJoXmY>.

Ir vērojams atsevišķu gaļas veidu ražošanas apjomu pieaugums

Pēdējos gados pieaug putnu un liellopu, ka arī aitas gaļas ražošanas apjomi. Putnu gaļas ražošanas apjomu pieaugums 2015. un 2016. gadā ir saistīts ar aizvien lielāko putnu gaļas patēriņu gan Latvijā, gan Eiropā (eksports), bet liellopa un aitas gaļas ražošanas apjomu pieaugums – ar eksporta pieaugumu, ko ietekmē pasaulē pieaugošais pieprasījums pēc šiem gaļas veidiem.

Lopkopības produkcijas ražošana (tūkst.t)

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

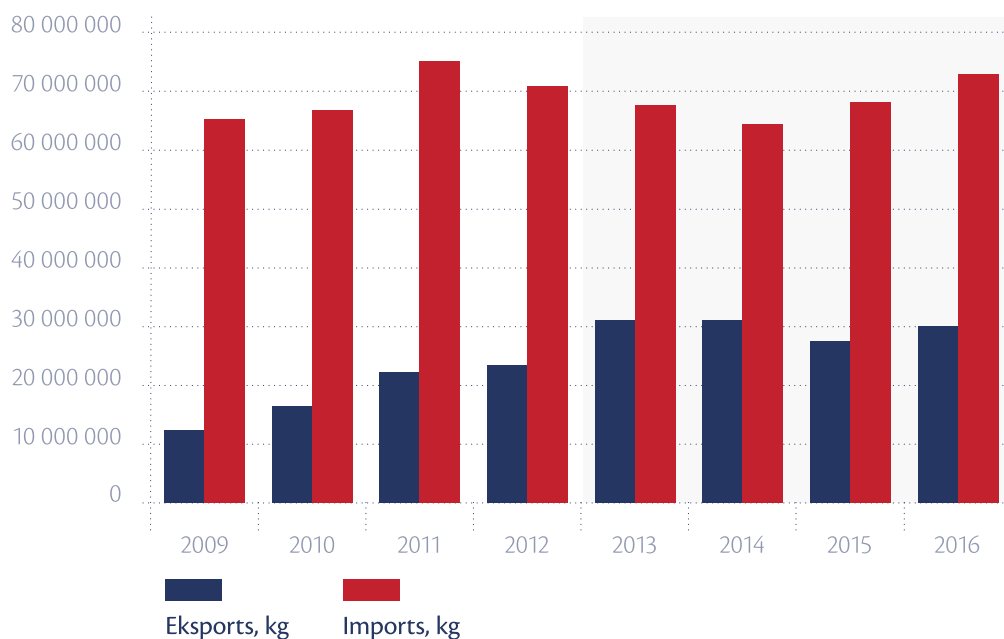
2016. gadā Latvijā kopumā saražoti par 2% vairāk gaļas nekā 2015. gadā. 42,5% no kopējās saražotās gaļas ir no Pierīgas reģionā. Lielākais ražošanas apjoma pieaugums (+8,3 %) ir vērojams aitas un kazas gaļai, kā arī liellopa gaļai (+3,7 %).¹⁵

¹⁵Centrālās statistikas pārvaldes mājaslapa, raksts „Pērn palielinājās saražotās lopkopības produkcijas apjomi”: <https://goo.gl/PQtgEc>.

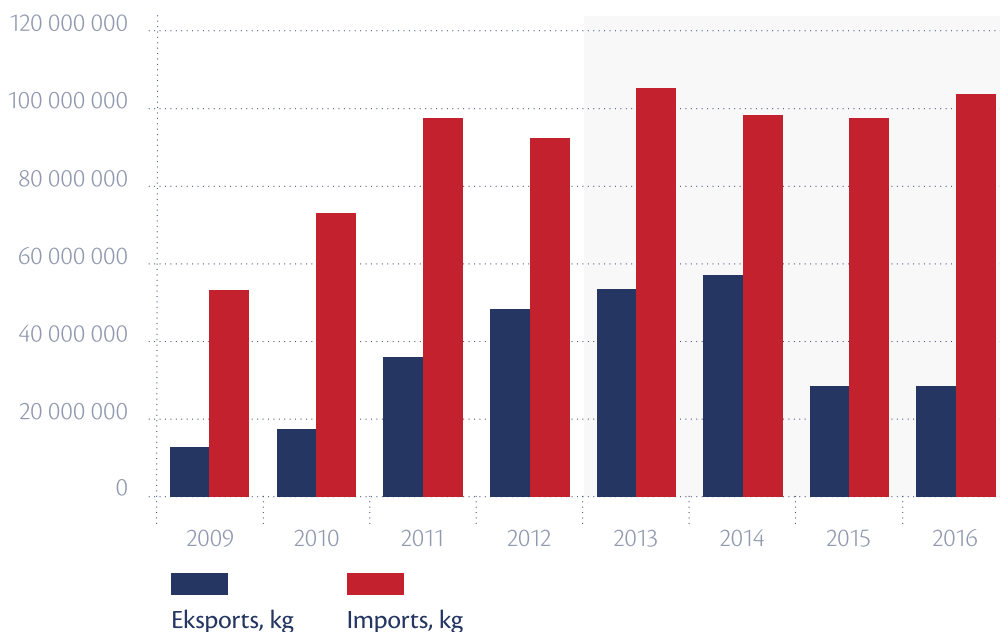
Importa apjomi pārsniedz eksportu

Svaigas gaļas un sālītas gaļas izstrādājumu eksports/ imports pa gadiem (kg)

Svaiga, saldēta, atdzesēta gaļa un subprodukti

Sālīta, žāvēta, kūpināta gaļa, desas un citas gaļas un gaļas subproduktu izstrādājumi

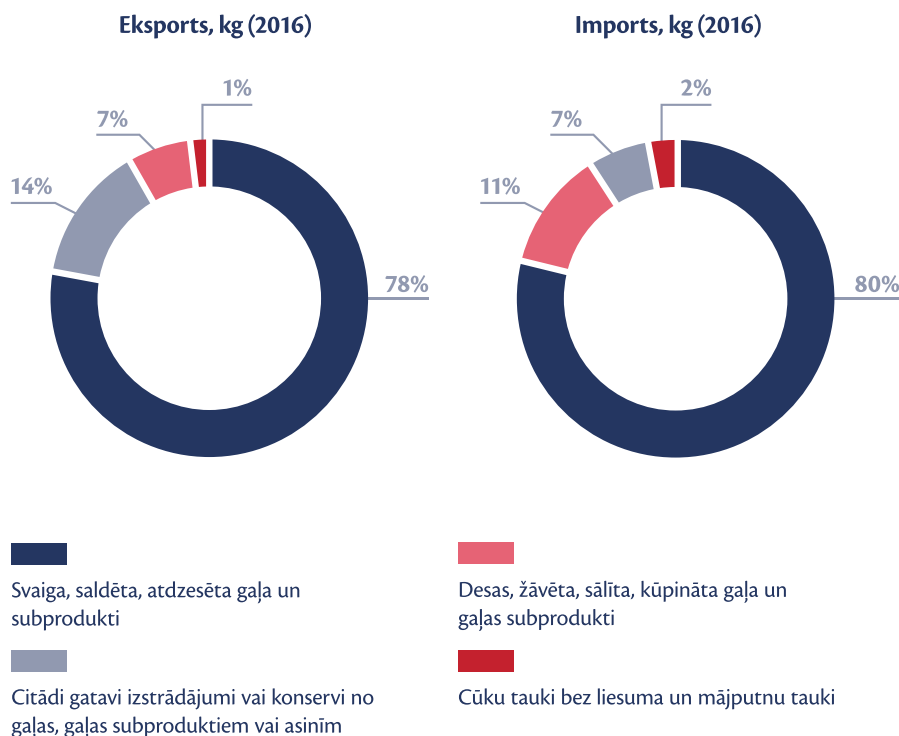

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

Centrālās statistikas pārvaldes dati liecina, ka vēsturiski gan svaigas gaļas, gan gaļas produkcijas importa apjomi ir daudz lielāki nekā eksports, kas parāda to, ka Latvija sevi ar gaļu pilnībā neapgādā. Āfrikas cūku mēris vēl vairāk palielināja Latvijas atkarību no importa, jo ik gadu tiek iznīcināti daudz dzīvnieku, kā arī Latvijas gaļas pārstrādes uzņēmumi, kuri iepirka gaļu no vietējiem uzņēmumiem, bija spiesti pārtraukt sadarbību ar tiem.¹⁶

¹⁶Neatkarīgā Rita Avīze (2017), raksts „Desas un gaļa maksā arvien dārgāk”: <https://goo.gl/b5TzDu>.

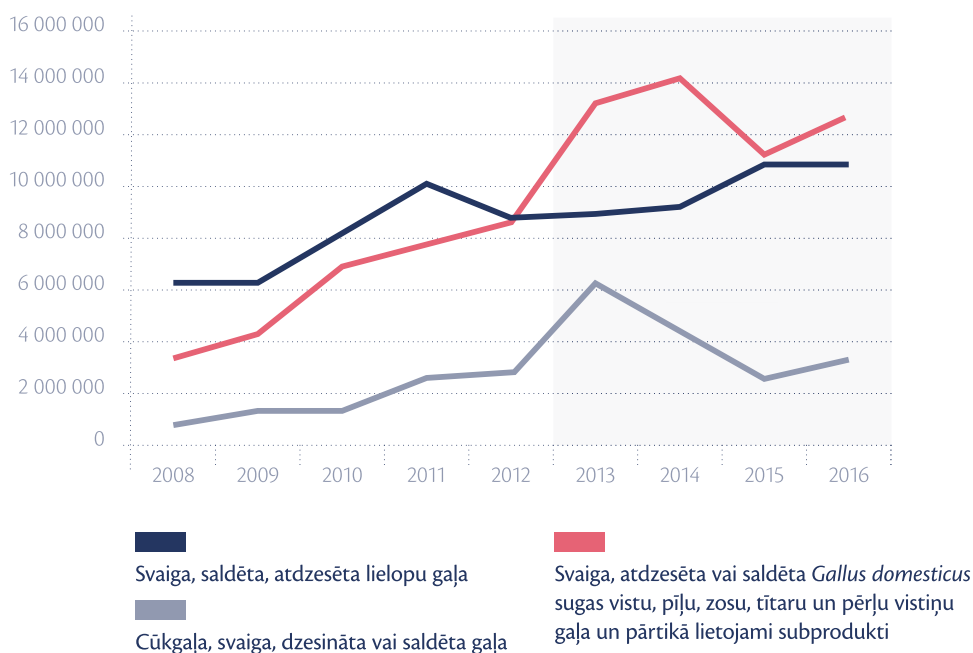
Gaļas eksports/ imports 2016. gadā (kg)

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

Ap 80% no gaļas eksporta/ importa veido svaiga gaļa (t.sk. saldēta, atdzesēta gaļa un subprodukti). Pēdējos gados pieaug putnu gaļas un liellopu gaļas eksports, kas var būt saistīts ar pieaugošu pieprasījumu pasaulē pēc šiem gaļas veidiem. Savukārt cūkgaļas eksports samazinās. 2014. – 2015. gadā Krievijas embargo un Āfrikas cūku mēra dēļ Latvijas cūkgaļa zaudējusi nozīmīgus eksporta tirgus, turklāt pārprodukcijas dēļ samazinājies eksports arī uz tradicionālajām Eiropas Savienības valstīm.¹⁷

Svaigas gaļas eksports pēc gaļas veidiem (kg)

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

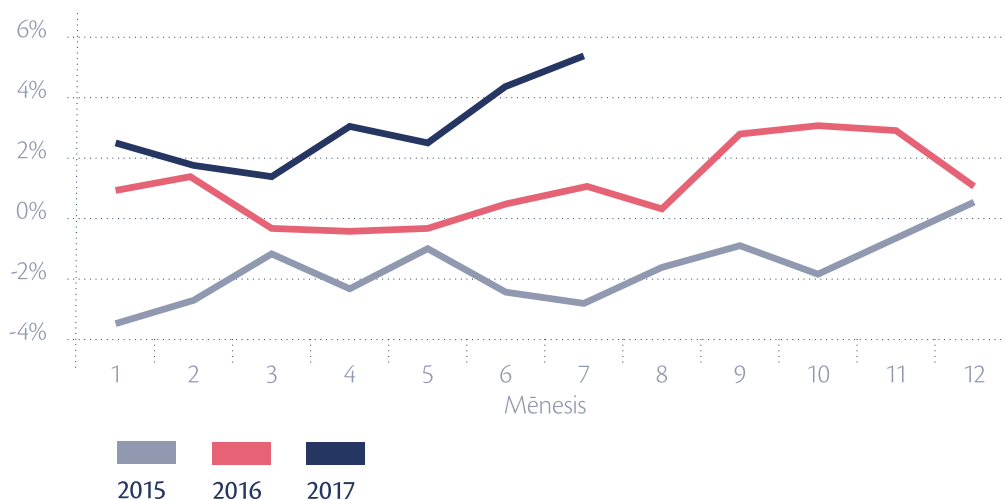
¹⁷Latvijas Investīciju un Attīstības aģentūras mājaslapa, sadaļa „Eksports” raksts „Latvijas cūkgaļas eksporta vērtībai 50% samazinājums”: <https://goo.gl/uRvNGL>.

Patēriņa cenas pieaug

Svaigās cūkgaļas cenas šogad, salīdzinājumā ar pagājušo gadu, ir nedaudz pieaugušas, jo tirgū kopumā pietrūkst svaigas cūkgaļas, kā arī Āfrikas cūku mēris ir atstājis ietekmi uz kopējiem pieejamajiem apjomiem tirgū.

Svaigas gaļas un gaļas produktu patēriņa cenu izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)¹⁸

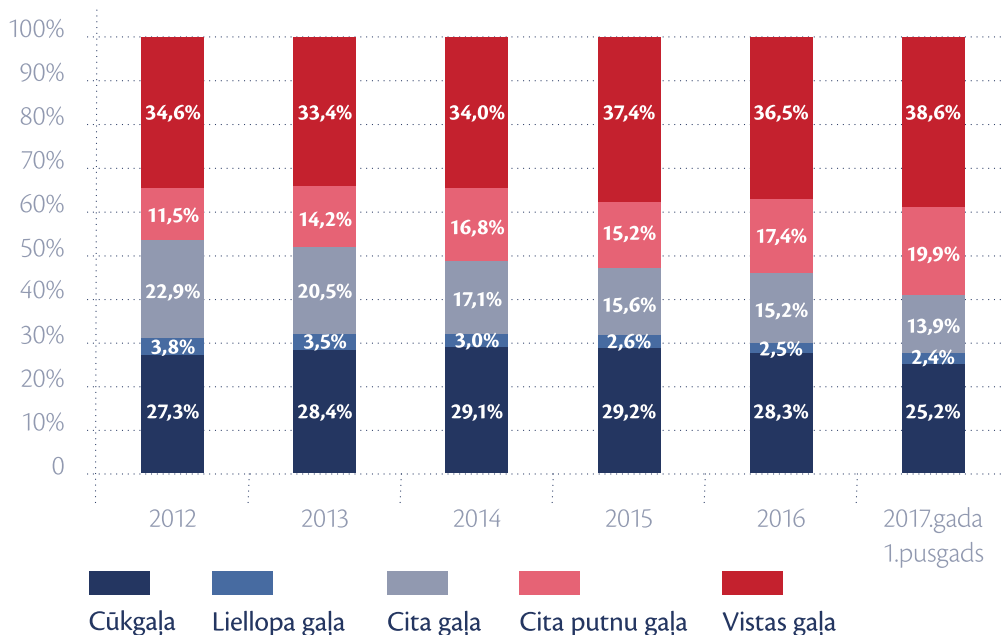

Avots: „Maxima Latvija” aprēķini, pamatojoties uz Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes datiem

Priekšroku dod vistas gaļai

Pētot pircēju svaigas gaļas patēriņa paradumu izmaiņas, var novērot, ka ar katru gadu arvien lielāks īpatsvars ir tieši vistas gaļai (cūkgaļa ir 2. vietā). Vispirktākie svaigas vistas gaļas veidi ir vistas fileja, stilbiņi un šķiņķīši, taču arvien vairāk pircēju šķiņķīšus aizstāj ar vistas fileju. Pieprasījums pēc putnu gaļas pieaug arī visā Eiropā. Tas var būt saistīts ar to, ka cena vistas gaļai nav tik augsta, kā arī ar to, ka cilvēki uzskata putnu gaļu par veselīgāku.

Svaigas gaļas pārdošanas apjoma (kg) sadalījums (%)

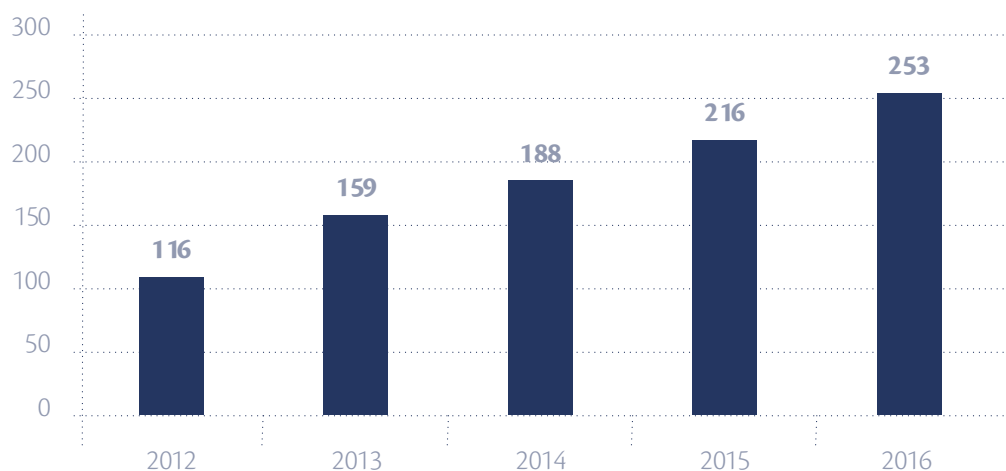

Avots: „Maxima Latvija” dati

¹⁸Centrālās statistikas pārvaldes ECOICOP klasifikācija: „Gaļa un gaļas produkti” – cūkgaļa un liellopu gaļa (svaiga, saldēta, atdzēsēta), mājputnu gaļa, zāvēta, salīta vai kūpināta gaļa (t.sk. desas), citi gaļas izstrādājumi (pastētes, konservi, produkcija ar gaļas pildījumu, un citi produkti).

Sekojoši līdzīgi pircēju pieaugošajai interesei pēc putnu gaļas, „Maxima Latvija” piedāvā arvien plašāku svaigas vistas un citu putnu gaļas sortimentu – 2016. gadā putnu gaļas sortimenta vienību skaits ir divas reizes lielāks nekā 2012. gadā.

Svaigas vistas, tītara un citu putnu gaļas sortiments (vienību skaits)

Avots: „Maxima Latvija” dati

Svaigas gaļas pirkšanas paradumi atšķiras

Svaigas gaļas pirkšanas paradumi atšķiras gan pēc pircēju vecuma, gan dzimuma. Vīrieši biežāk pērk šašliku un svaigas gaļas pusfabrikātus. Bet sievietes krietni vairāk izvēlas iegādāties putnu gaļu, kā arī kotlešu masu un subproduktus.

Sieviešu un vīriešu izvēle, iegādājoties dažādus gaļas izstrādājumus (2016)

	Vīrieši	Sievietes	Starpība
Svaiga cūkgaļa	55%	59%	3,3%
Svaiga vistas gaļa	77%	85%	7,5%
Svaiga liellopu gaļa	14%	15%	1,2%
Svaiga tītara gaļa	3%	4%	0,5%
Svaiga citu putnu gaļa	4%	5%	1,3%
Cita gaļa (vērša, aitas, medijumu, truša)	1%	1%	0,0%
Svaigas gaļas pusfabrikāti	20%	18%	-2,1%
Svaigas putnu gaļas pusfabrikāti	38%	39%	1,3%
Svaiga putnu gaļas kotlešu masa	14%	21%	6,7%
Svaiga kotlešu masa	39%	43%	4,1%
Svaigas gaļas šašliks	19%	14%	-5,1%
Putnu gaļas šašliks	6%	5%	-1,0%
Svaigas gaļas desiņas	17%	18%	0,6%
Svaigas putnu gaļas desiņas	1%	1%	0,0%
Svaigas gaļas subprodukti	12%	17%	4,6%
Svaigas putnu gaļas subprodukti	27%	37%	9,5%

Svaigas gaļas un to izstrādājumu pircēju īpatsvars sievietes un vīriešu starpā, %

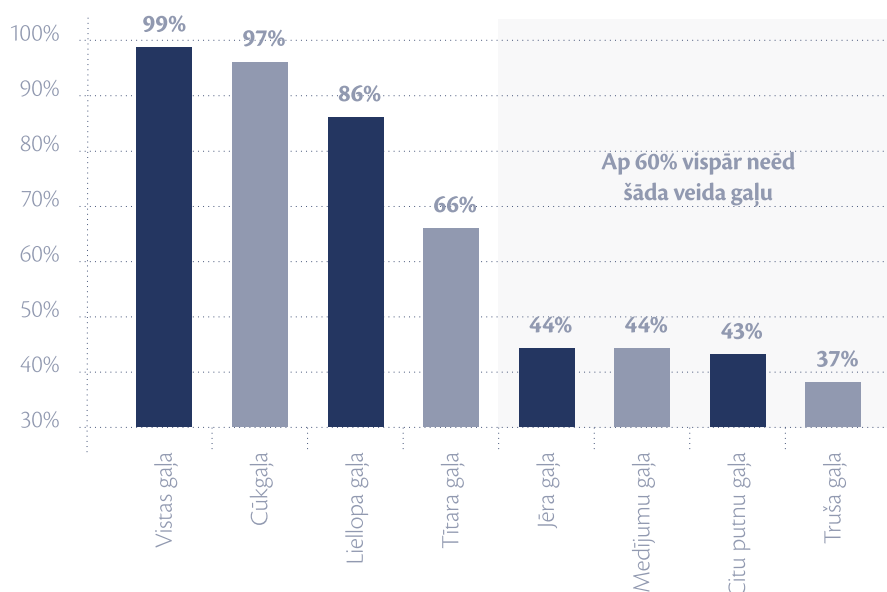
Avots: „Maxima Latvija” dati

Gados jaunāku pircēju vidū (18 līdz 24 gadi) vairāk ir to, kuri pērk svaigas putnu gaļas pusfabrikātus un mazāk to, kuri pērk subproduktus¹⁹, kā arī svaigo cūkgaļu un liellopu gaļu. Savukārt 25 līdz 44 gadu pircēju vidū ir vairāk vistas gaļas ēdāju, kā arī viņi biežāk izvēlas šašliku un svaigas gaļas pusfabrikātus. Subproduktus vairāk pērk pircēji vecumā no 45 gadiem. Vismazāk šašlikus un pusfabrikātus izvēlas pircēji vecāki par 65 gadiem.

Vistas gaļa ir visbiežāk iekļautais gaļas veids ikdienas maltītēs

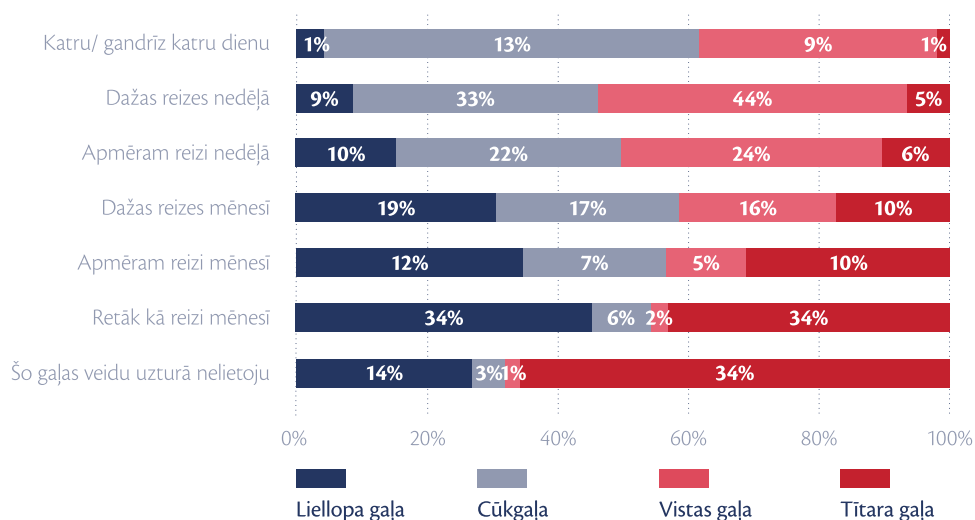
Iedzīvotāju pētījuma rezultāti parāda, ka 60% respondentu savā uzturā lieto tikai tradicionālus gaļas veidus (vistas, cūkas, liellopa un tītara gaļu) un vispār neēd tādu gaļu, kā jēra gaļu, truša gaļu vai medījumu gaļu.

Gaļas veidu sadalījums lietošanai uzturā (%)

No divām līdz septiņām reizēm nedēļā respondenti ēd vistas gaļu (52%) un/vai cūkgaļu (46%). Savukārt tādus gaļas veidus kā liellopu gaļu (47%) un/vai tītara gaļu (44%) respondenti ēd reizi mēnesī vai retāk.

Dažāda veida svaigas gaļas uzturā lietošanas biežums (%)

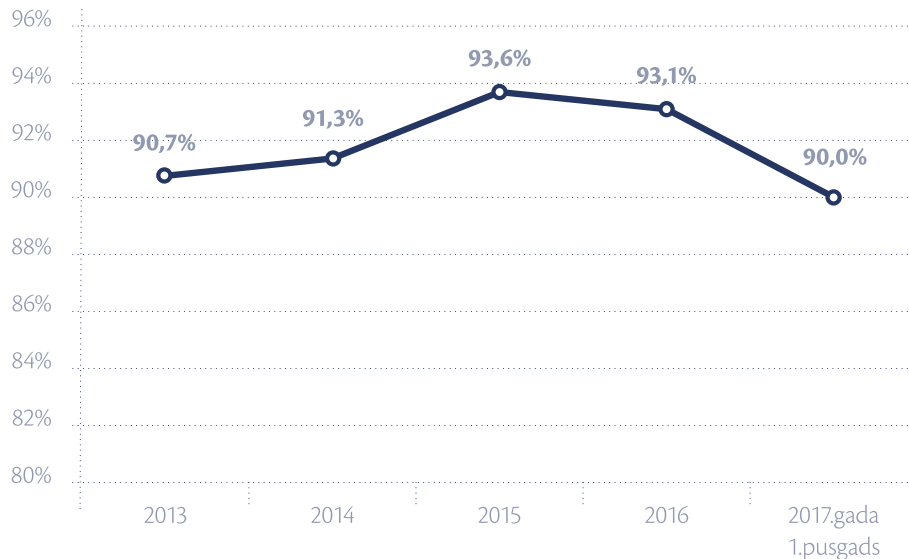

¹⁹Svaigas gaļas subprodukti – uzturā lietojamas dzīvnieku daļas (kājas, galvas) un iekšējie orgāni (mēle, aknas, sirdis, zarnas, nieras, u.c.). Svaigas gaļas pusfabrikāti – svaigas gaļas produkti (bez termiskās apstrādes), sagatavoti noteiktam termiskās apstrādes veidam (cepšanai, grilēšanai, u.c.) piemēram, marinēta gaļa bez/ar pildījumu, rulete cepšanai, burgerkoteletes, ribiņas mērcē, u.c..

Pircēji dod priekšroku vietējās izcelsmes svaigai gaļai!

Vadoties pēc „Maxima Latvija” datiem, vairāk nekā 90% pircēju savos pirkumu grozos iekļauj svaigu gaļu vai gaļas izstrādājumus.

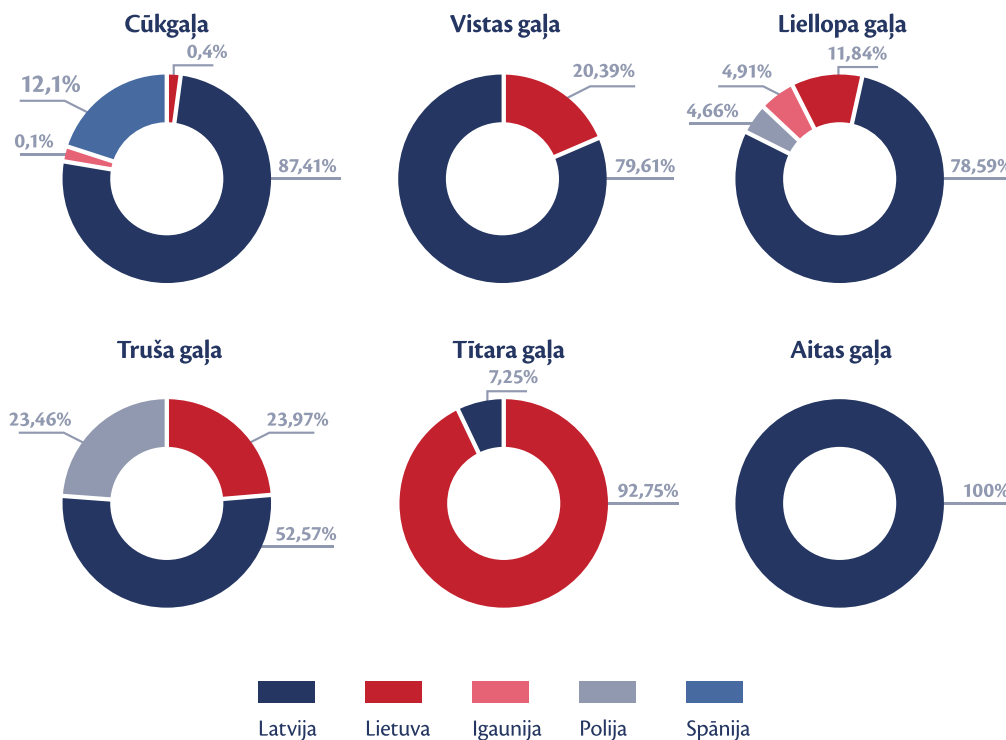
Gaļas un gaļas izstrādājumu pircēju īpatsvars no kopējā „Maxima Latvija” pircēju skaita (%)

Avots: „Maxima Latvija” dati

2017. gadā (un arī iepriekšējos gados) „Maxima Latvija” veikalos gandrīz 80% pārdotās svaigās gaļas izcelsmes valsts ir Latvija. Īpaši jāatzīmē cūkgaļa un aitas gaļa, kur Latvijas izcelsme ir tuvu 90% un 100% no kopējiem pārdošanas apjomiem. Vismazākais pārdošanas apjoma īpatsvars ir truša un tītara gaļai, kas ir saistīts ar nepietiekamu vietējā tirgū saražotās produkcijas apjomu.

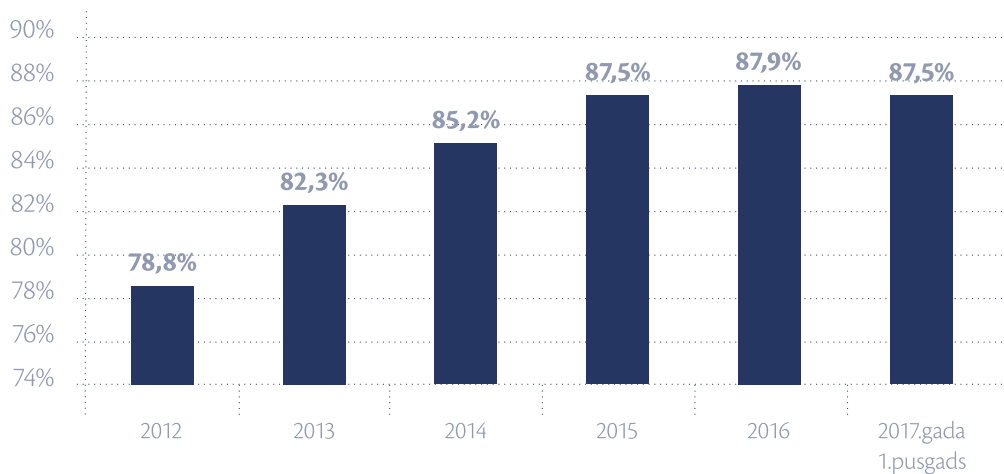
Svaigas gaļas izcelsmes valsts (pārdošanas dati 2017. gada janvāris – jūnijs, kg)

Avots: „Maxima Latvija” dati

Skatoties pēc piegādātāju skaita „Maxima Latvija” mazumtirdzniecības tīklā, pēdējos gados ir redzams izteikts tieši Latvijas uzņēmumu īpatsvara pieaugums svaigas gaļas kategorijā, kas pamazām tuvojas 90% robežai. Svaigas cūkgaļas kategorijā „Maxima Latvija” sadarbojas ar tādiem vietējiem piegādātājiem, kā SIA „Ulbroka”, SIA „Kurzemes gaļsaimnieks”, Z/s „Kumelītes” un SIA „Rēzeknes gaļas kombināts”. Savukārt importētās cūkgaļas apjoms „Maxima Latvija” veikalos ir neliels.

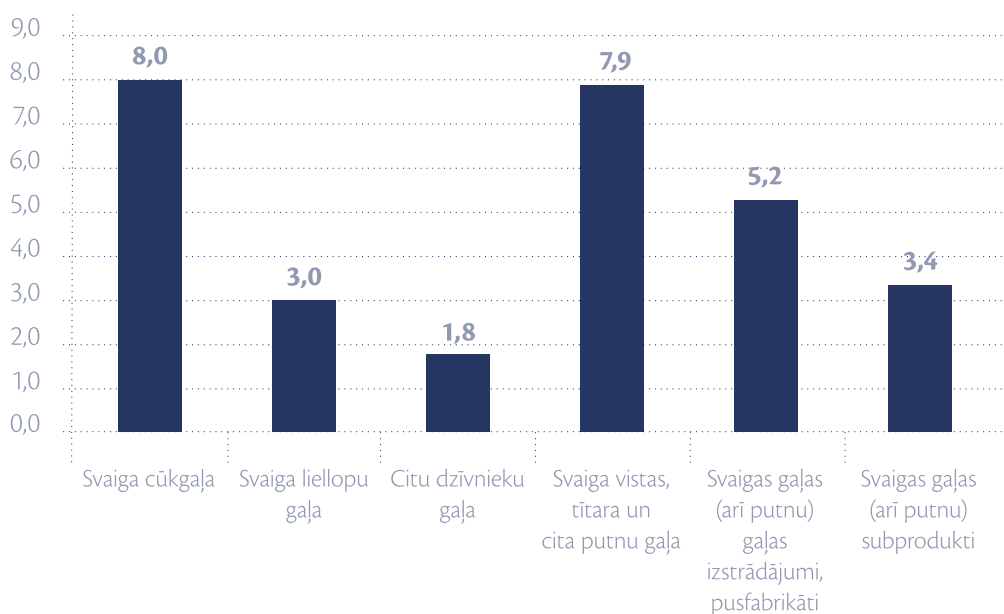
Latvijas uzņēmumu svaigās gaļas produkcijas īpatsvars no kopējā „Maxima Latvija” veikalos svaigās gaļas pārdotā daudzumā (%)

Avots: „Maxima Latvija” dati

Kopumā gada laikā viens „Maxima Latvija” svaigas gaļas pircējs pērk vidēji 17 kg svaigas gaļas. Cūkgaļas pircēji gada laikā iegādājās vidēji 8 kg uz vienu pircēju, attiecīgi putnu gaļas pircēji – 7,9 kg; svaigas gaļas pusfabrikātu pircēji – 5,2 kg uz vienu pircēju.

Vidējais nopirktais svaigas gaļas apjoms uz vienu attiecīgās gaļas veida pircēju (kg)

Avots: „Maxima Latvija” dati

Katrs trešais Latvijas iedzīvotājs pērk tikai Latvijas cūkgaļu

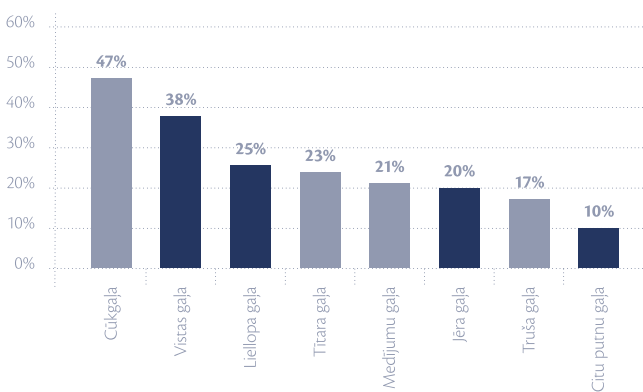
Lielākais vairākums respondentu, kuri savā uzturā lieto cūkgaļu un/vai vistas gaļu, arī turpmāk neplāno mainīt uzturā izvēlēto gaļas veidu (72% respondentu piekrīt šim apgalvojumam attiecībā par cūkgaļu un 83% attiecībā par vistas gaļu).

Vistas gaļas izvēles viens no galvenajiem kritērijiem ir šīs gaļas salīdzinoši zemā cena, kas veicina tās lietošanu uzturā biežāk nekā citus gaļas veidus (59% no respondentiem piekrīt šim apgalvojumam). Par visdārgāko tiek atzīta liellopu un jēra gaļa – tā domā attiecīgi 40% un 39% respondentu. Savukārt cūkgaļu, respondenti atzīst par vispiemērotāko svētku maltītēm (47%). Taču arī citi gaļas veidi, tādi kā medījumu gaļa (21%), jēra gaļa (20%) un tītara gaļa (23%), tiek atzīti par piemērotiem svētku galdā, samazinot vistas gaļas ēdāju īpatsvaru.

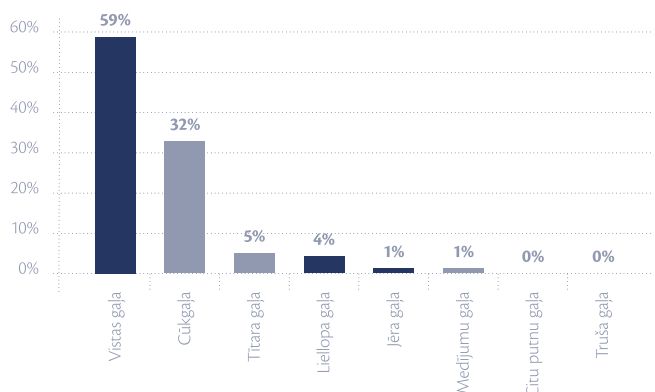
Ne visi gaļas veidi ir pieejami veikalos, kuros visbiežāk iepērkas respondenti. Truša gaļa nav pieejama 37% respondentu, jēra gaļa 43% respondentu, bet medījuma gaļa ir visretāk sastopamā un to atzīst 58% respondentu. Tāpat tieši šie trīs gaļas veidi tiek uzskatīti par visspecifiskākajiem garšas ziņā, kas daļai no respondentiem īsti negaršo (īpaši to atzīst sievietes), kā arī tie tiek uzskatīti par visgrūtāk pagatavojamiem gaļas veidiem (it sevišķi tas novērojams gados jaunāko respondentu vidū). 13% respondentu pat atzīst, ka jēra gaļu izvēlas lietot uzturā tikai sabiedriskās ēdināšanas vietās.

Visvairāk jeb 34% respondentu atzīst, ka izvēlas iegādāties tikai Latvijas cūkgaļu. Tāpat katrs ceturtais iedzīvotājs svaigu cūkgaļu izvēlas iegādāties specializētajos gaļas veikalos. Izteikts pārsvars šajos apgalvojumos ir novērojams starp vecāka gada gājuma respondentiem, kā arī Latgales iedzīvotāju vidū.

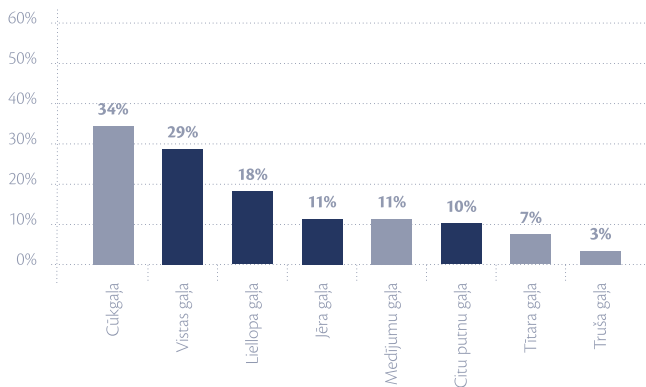
Gaļas izvēle svētku maltīte

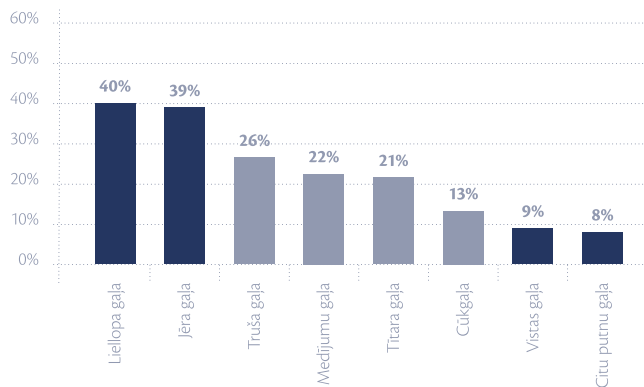
Izvēlos šo gaļu salīdzinoši zemākas cenas dēļ

Priekšroka Latvijas izcelsmes gaļai

Uzskatu, ka cena par šo gaļu ir pārāk augsta

Cūkgaļa

- 72% Pārsvārā lietoju un lietošu
- 47% Vispiemērotākā svētku maltītēm
- 34% Iegādājos tikai no vietējiem ražotājiem
- 32% Salīdzinoši zemākas cenas

Liellopa gaļa

- 40% Pārāk dārga
- 30% Pārsvārā lietoju un lietošu
- 25% Vispiemērotākā svētku maltītei

Jēra gaļa

- 43% Nav pieejama veikalos, kur es iepērkos
- 39% Pārāk dārga
- 33% Grūti pagatavot
- 26% Negaršo šī gaļa

Vistas gaļa

- 83% Pārsvārā lietoju un lietošu
- 59% Salīdzinoši zemākas cenas
- 38% Vispiemērotākā svētku maltītei
- 29% Iegādājos tikai no vietējiem ražotājiem

Truša gaļa

- 37% Nav pieejama veikalos, kur es iepērkos
- 26% Pārāk dārga
- 18% Negaršo šī gaļa
- 14% Grūti pagatavot

Titara gaļa

- 23% Vispiemērotākā svētku maltītēm
- 21% Pārāk dārga
- 18% Pārsvārā lietoju un lietošu

Medījumu gaļa

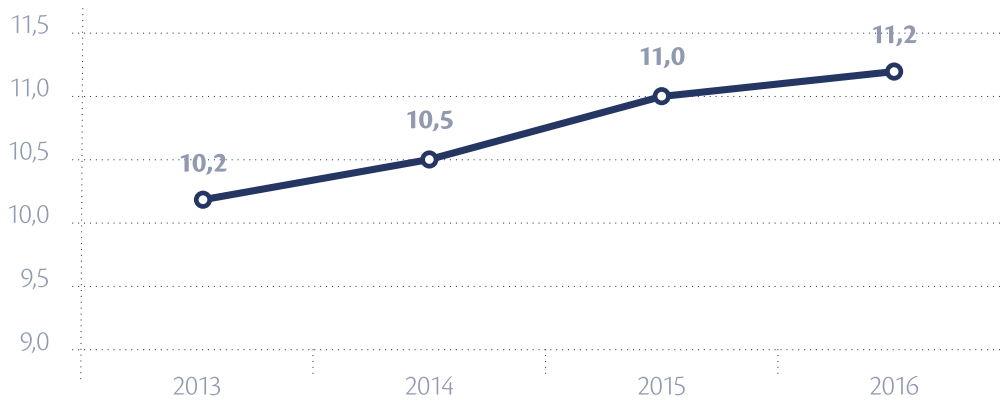

- 58% Nav pieejama veikalos, kur es iepērkos
- 47% Grūti pagatavot
- 22% Pārāk dārga
- 21% Vispiemērotākā svētku maltītēm
- 20% Negaršo šī gaļa

Gaļas izstrādājumu popularitāte pieaug!

Neskatoties uz cenu kāpumu, gaļas izstrādājumu popularitāte pieaug. Teju ikviens „Maxima Latvija” pircējs ar katru gadu iegādājas arvien vairāk dažādu gaļas izstrādājumu: 2016. gadā pārdotais gaļas izstrādājumu apjoms uz vienu produkcijas pircēju bija 11,2 kg.

Gaļas izstrādājumu pārdotais apjoms uz 1 produkcijas pircēju (kg/cilvēki)²⁰

Avots: „Maxima Latvija” dati

Visbiežāk pircēju grozos var redzēt desas (39%) un desiņas (27%), kam seko žāvēta, kūpināta gaļa (22%). Pētot dažādu gaļas izstrādājumu veidu patēriņa izmaiņas pēdējo gadu laikā, arvien vairāk pircēju dod priekšroku sagrieztai gaļas produkcijai, kā arī biežāk izvēlas uzturā lietot vītīnātus gaļas un desu izstrādājumus.

Pārdotā apjoma sadalījums pa gaļas izstrādājumu veidiem (2017. gada janvāris – jūnijs, kg)

Avots: „Maxima Latvija” dati

²⁰Gaļas izstrādājumi - desas, žāvēta/kūpināta gaļa, pastētes, aukstā gaļa u.c.

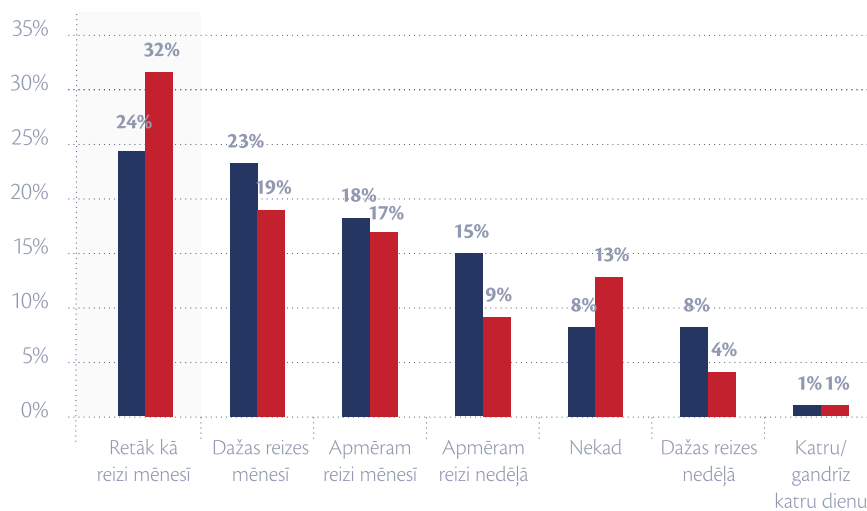
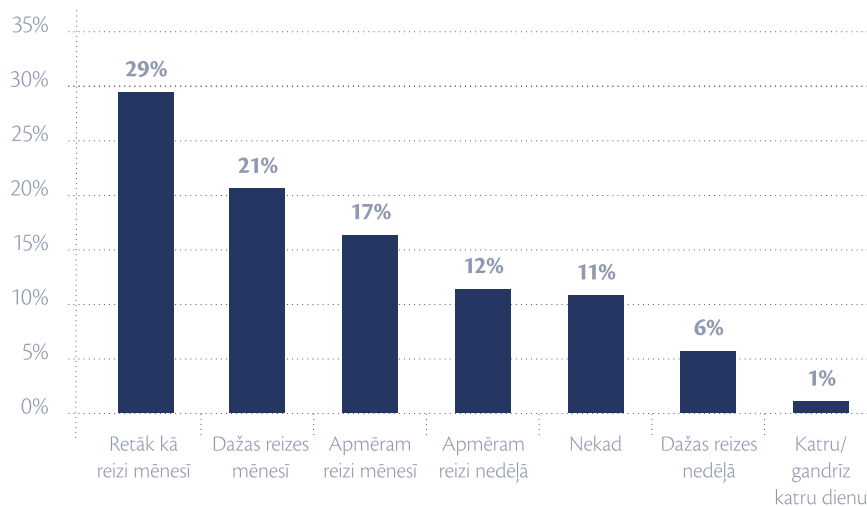
Gaļas izstrādājumus uzturā lieto reti

Pētījuma laikā tomēr tika noskaidrots, ka gaļas izstrādājumus (vārītā desa, cīsiņi, sardeles, cepamdesiņas, žāvētas/kūpinātas/vītinātas desas, žāvēta/kūpināta/vītināta gaļa, gaļas ruletes, aknu pastētes un gaļas maltītes) respondenti uzturā lieto retāk nekā svaigu gaļu, ko pirms tam pagatavo. Vidēji 29% respondentu gaļas izstrādājumus savā uzturā lieto retāk nekā vienu reizi mēnesī, 21% – dažas reizes mēnesī, 17% – apmēram vienu reizi mēnesī. Starp sievietēm ir par 8% vairāk to, kuras reti ēd gaļas izstrādājumus.

Visbiežāk lietotais gaļas izstrādājumu veids ir vārītā desa, kuru uzturā lieto vismaz reizi nedēļā vai biežāk 35% respondentu, bet cīsiņus vai sardeles lieto 31% respondentu. Visretāk uzturā tiek lietoti gaļas maltiņu izstrādājumi – nageti, gatavās kotletes, gaļas bumbiņas, u.tml. Tāpat tieši šie gaļas izstrādājumi tika atzīti par visneveselīgākajiem (šim apgalvojumam piekrīt 53% respondentu) un specifiskiem pēc garšas īpašībām, kas ir iemesls šo gaļas izstrādājumu neiekļaušanai uzturā (35%).

Cīsiņi un sardeles, kā arī vārītās desas tiek izvēlēti uzturā to salīdzinoši zemo cenu dēļ (30% un 22% respondentu piekrita šim apgalvojumam).

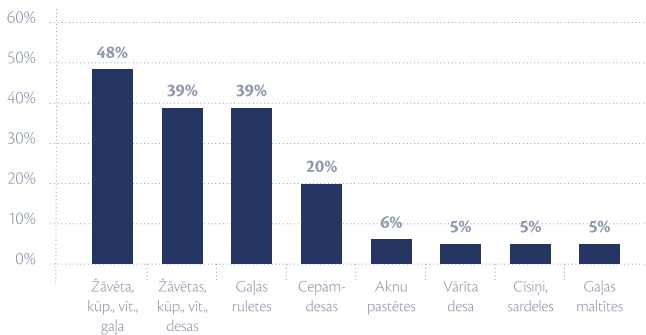
Gaļas izstrādājumu vidējais patēriņa biežums (%)

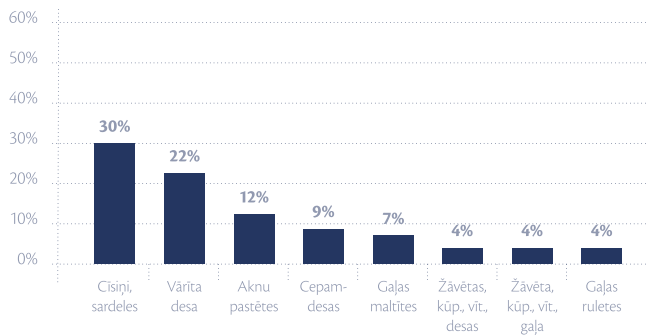
■ Vīrieši
■ Sievietes

Respondentu īpatsvars (%)

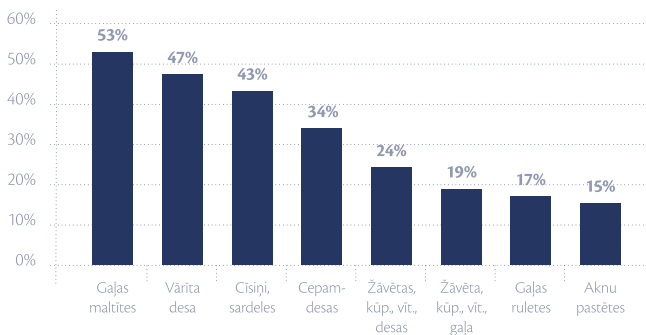
Izvēlos svētku maltītei

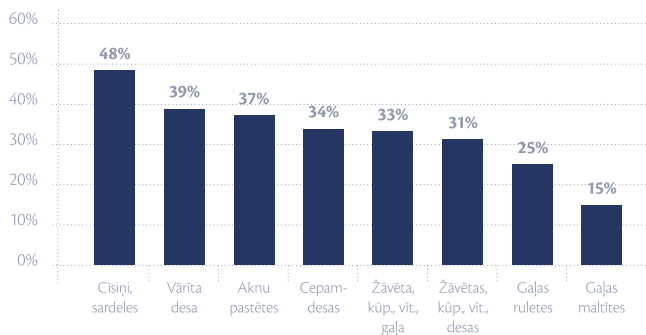
Izvēlos šos gaļas izstrādājumus salīdzinoši zemākas cenas dēļ

Uzskatu, ka šie gaļas izstrādājumi nav veselīgi

Pārsvārā izvēlos tikai Latvijas ražotāju produktus

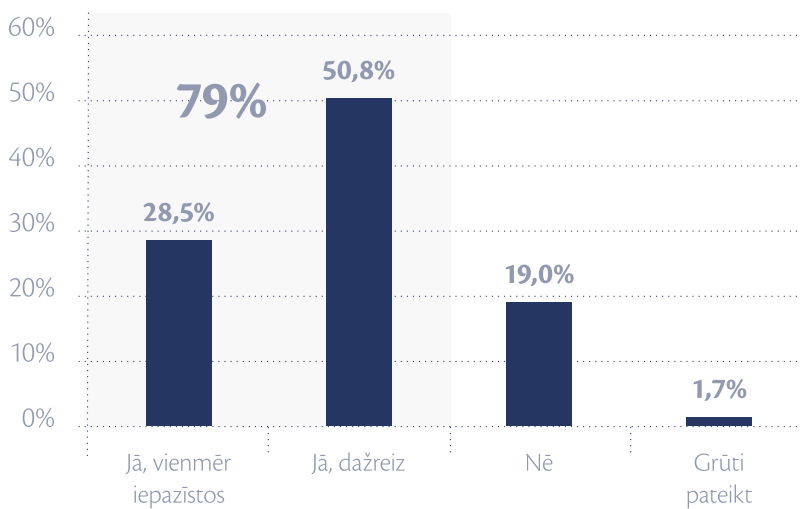

Respondentu īpatsvars (%)

Gaļas produktu sastāvs ir svarīgs

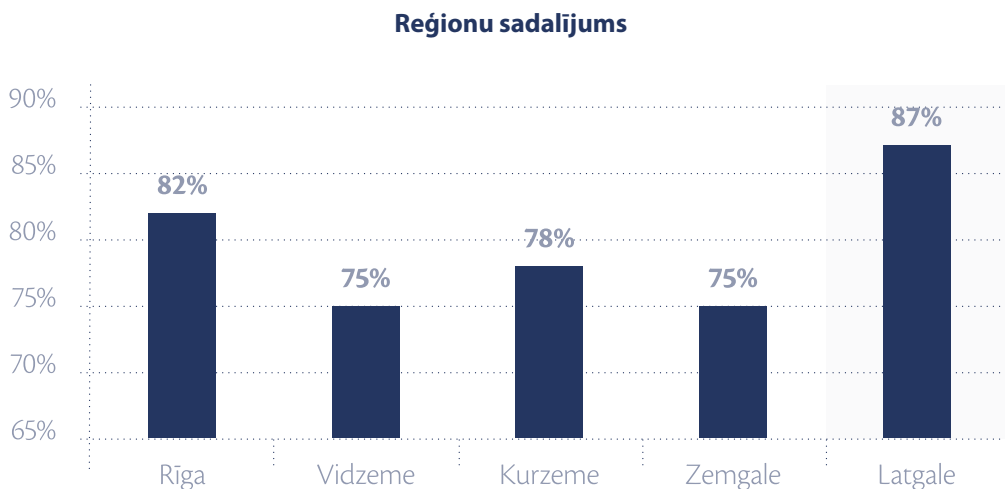
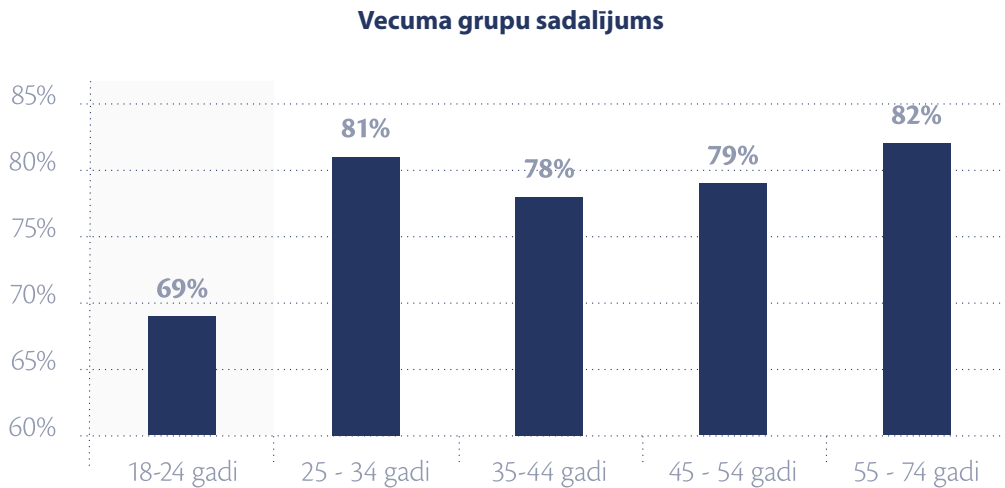
Ap 79% respondentu iepazīstas ar gaļas produkta sastāvu pirms to iegādājas. Pētot iedzīvotāju viedokļus pa reģioniem jāpiemin, ka Latgales reģionā šis ir īpaši aktuāli – 87%. Mazāk svarīgi iepazīties ar gaļas produktu sastāvu ir gados jauniem cilvēkiem jeb 69% respondentu.

Vai iepazīstaties ar gaļas produkta sastāvu pirms tā iegādes? (%)

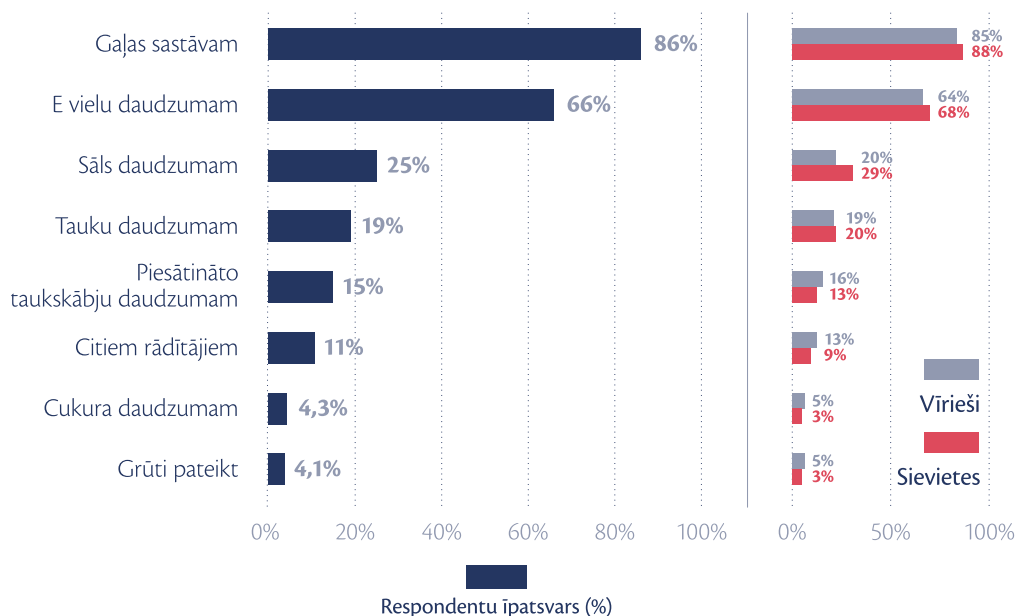
Respondentu īpatsvars (%)

Pircēju īpatsvars, kuri iepazīstas ar gaļas produkta sastāvu pirms to iegādes (%)

Izvēloties gaļas produktus, iedzīvotāji pievērš uzmanību etiķetēm, kur viennozīmīgi svarīgākais rādītājs ir, cik daudz gaļas satur gaļas izstrādājuma produkts – to minēja 86% respondentu. Otrs svarīgākais rādītājs, kam iedzīvotāji pievērš uzmanību uz etiķetes, ir E-vielu daudzums produktā – to norādīja 66% iedzīvotāju. Sievietes par 9% vairāk nekā vīrieši pievērš uzmanību arī sāls daudzumam produktā.

Svarīgākie rādītāji, kam cilvēki pievērš uzmanību uz gaļas etiķetes (%)

Svētku galdā žāvēti gaļas izstrādājumi un ruletes

Svētku maltītei 48% respondentu izvēlas žāvētu, kūpinātu vai vītinātu gaļu, 39% – gaļas ruleti vai žāvētu, kūpinātu, vītinātu desu. Izvēloties kādu no gaļas izstrādājumiem, vidēji katrs trešais respondents dod priekšroku tikai Latvijas ražotāju precēm.

Vārīta desa

47% Nav veselīgs produkts
39% Iegādājos no Latvijas ražotājiem
28% Pārsvārā lietoju un lietošu

Aknu pastētes

37% Iegādājos no Latvijas ražotājiem
28% Pārsvārā lietoju un lietošu

Cepamdesiņas

34% Iegādājos no Latvijas ražotājiem
34% Nav veselīgs produkts
23% Pārsvārā lietoju un lietošu

Cīsiņi, sardeles

48% Iegādājos no Latvijas ražotājiem
43% Nav veselīgs produkts
40% Pārsvārā lietoju un lietošu
30% Salīdzinoši zemas cenas

Žāvēta, kūpināta, vītināta gaļa

48% Svētku maltītei
33% Iegādājos no Latvijas ražotājiem
32% Pārsvārā lietoju un lietošu

Gaļas ruletes

39% Svētku maltītei
25% Iegādājos no Latvijas ražotājiem

Gaļas maltītes

(nagēti, gatavās kotletes, gaļas bumbiņas u.tml.)

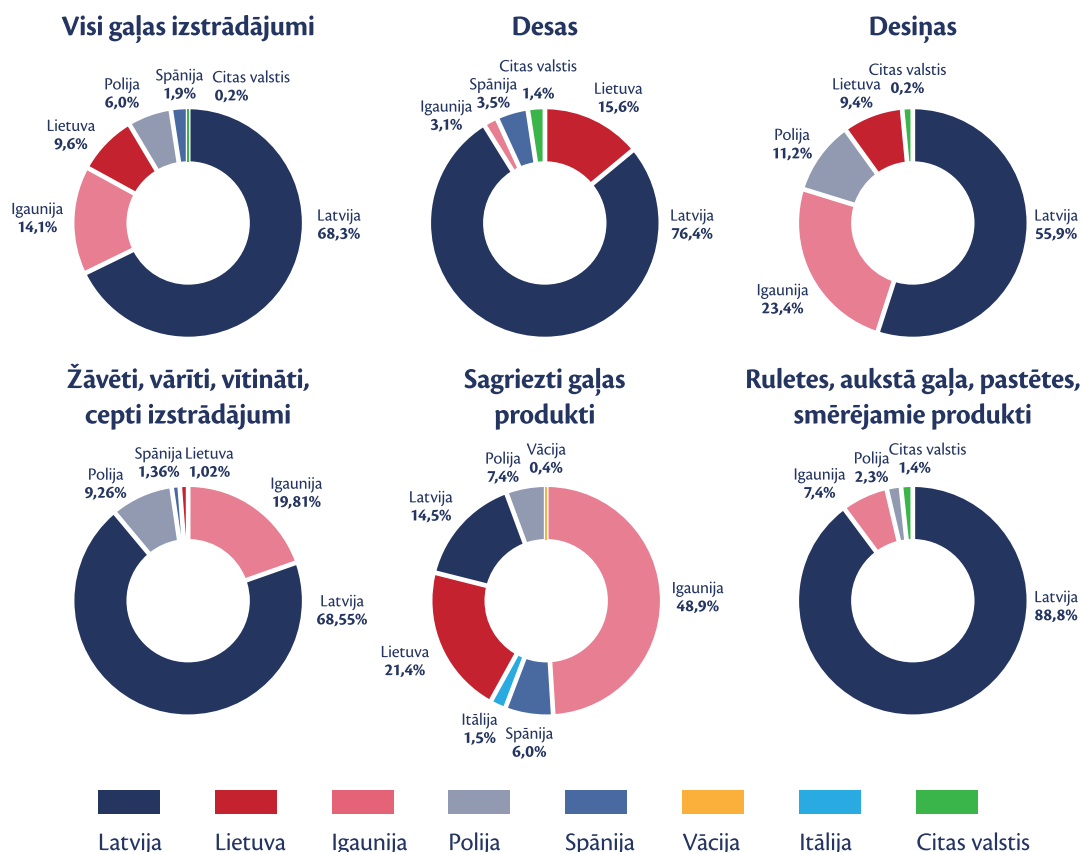

53% Nav veselīgs produkts
35% Negaršo

Ap 70% gaļas izstrādājumu „Maxima Latvija” veikalos ir ražoti Latvijā

„Maxima Latvija” veikalos aptuveni 70% gaļas izstrādājumu produkcijai izcelsmes valsts ir Latvija. Savukārt analizējot gaļas izstrādājumu izcelsmes valstis pa kategorijām, visvairāk jeb 76% no visām desām, kas pieejamas „Maxima Latvija” veikalos, ir ražotas Latvijā. Tāpat arī žāvētu, vītinātu, vārītu un ceptu gaļas izstrādājumu kategorijā 68,6% ir vietējās izcelsmes, desiņu kategorijā Latvijas ražojumi veido 55,9%, bet starp pastētēm, auksto gaļu un ruletēm – 88,8% ir Latvijā ražoti produkti.

Gaļas izstrādājumu izcelsmes valsts (pārdošanas dati (kg) 2017.g. janvārī–jūnijā)

Avots: „Maxima Latvija” dati

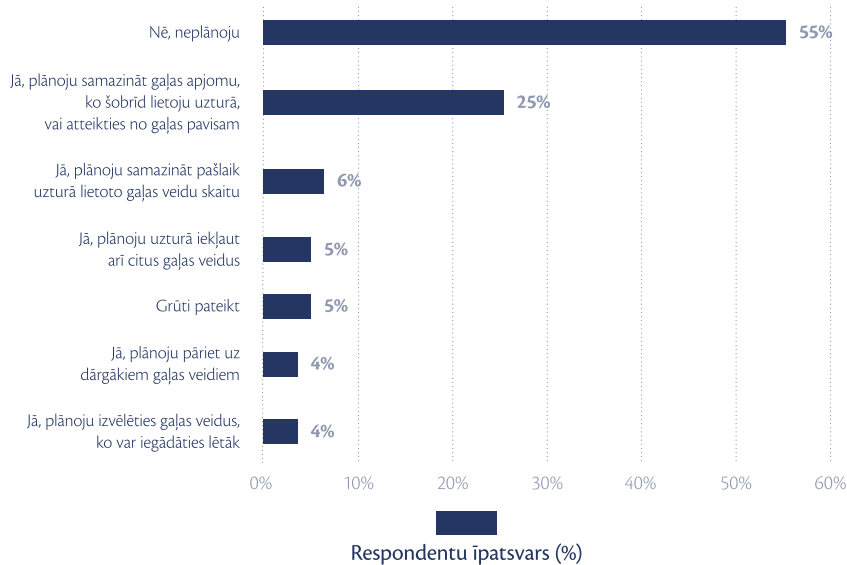
Katrs ceturtais respondents apsver iespēju samazināt uzturā lietoto gaļas / gaļas izstrādājumu apjomu vai pavisam atteikties no tās

Vairāk nekā puse jeb 55% respondentu ir pārliecināti, ka tuvākajā nākotnē nemainīs savus gaļas ēšanas paradumus, kamēr 5% plāno paplašināt uzturā lietotos gaļas veidus, bet 6% – samazināt. Līdzīga situācija ir arī gaļas izstrādājumu ēšanas paradumu izmaiņu plānos.

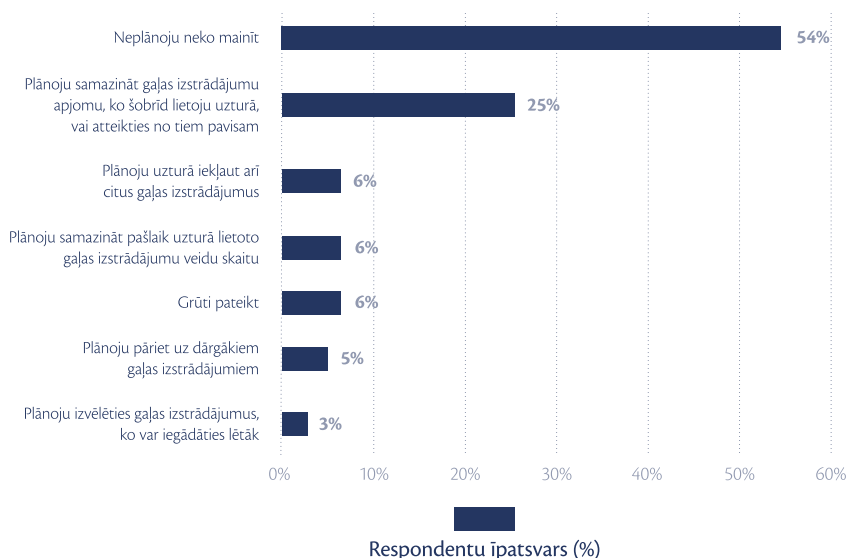
Tomēr jāatzīst, ka veģetārisma piekritēju loks tuvākā nākotnē varētu paplašināties, jo 25% jeb katrs ceturtais respondents atzīst, ka apsver domu par uzturā lietoto gaļas un gaļas izstrādājumu apjomu samazināšanu vai atteikšanos no tiem pavisam. Interesanti, ka lielākais īpatsvars ar šādu plānu kalējiem ir Rīgas mājražotāju vidū, kā arī Latgales respondentu vidū.

Pieaugot pieprasījumam pēc veģetāriešu un vegānu pārtikas produktiem, jau 16 „Maxima Latvija” veikalos izveidoti īpaši plaukti ar veģetāriešu un vegānu pārtikas produktiem, kā arī tie pieejami internetveikalā e-maxima.lv. Sortimentā ir pieejami dažādi sojas deserti, krēmi, kūkas, sojas izstrādājumi, kviešu nageti, tofu deserti un pastētes, un dzērieni, sieri veģetāriešiem, sieri vegāniem, sviests veģetāriešiem, humuss, dārzeņu burgeri un mērcītes.

Svaigas gaļas ēšanas paradumu izmaiņas tuvākajā laikā (%)

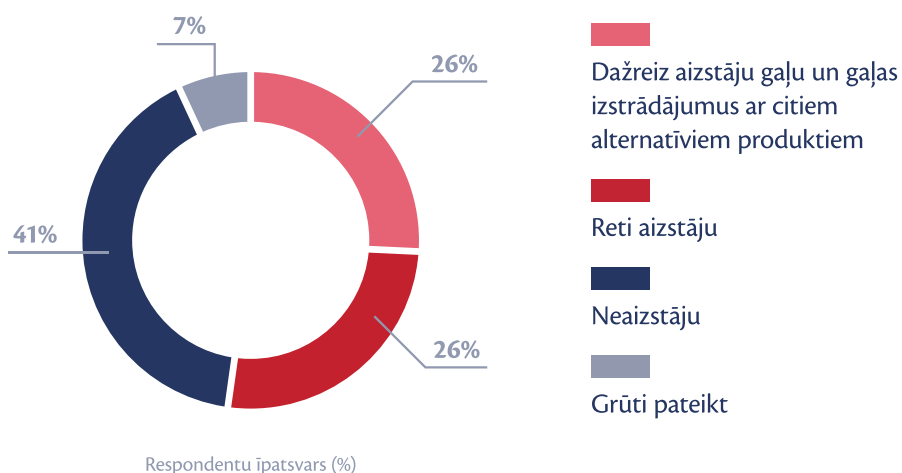

Gaļas izstrādājumu ēšanas paradumu izmaiņas tuvākajā laikā (%)

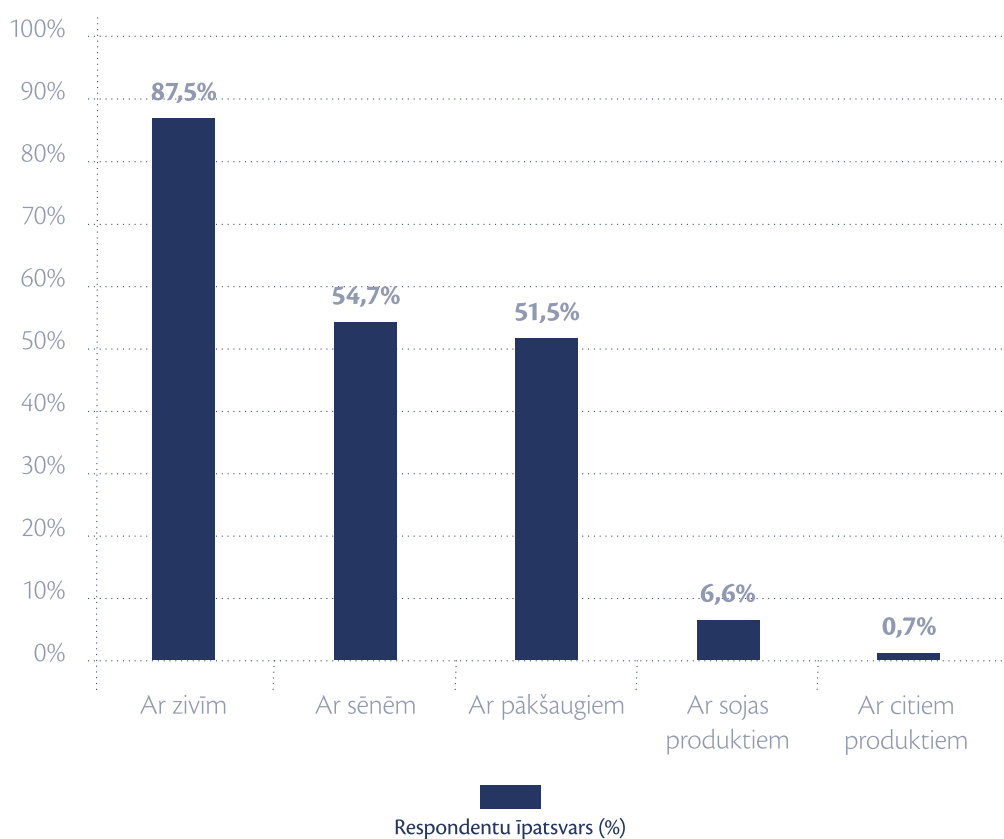

52% respondentu reti vai dažreiz, bet aizstāj gaļu un gaļas izstrādājumus ar citiem alternatīviem produktiem. 87,5% respondentu atzīst, ka var aizstāt gaļu un gaļas izstrādājumus ar zivīm, 55% – ar sēnēm, bet 51,5% – ar pākšaugiem.

Svaigas gaļas un gaļas izstrādājumu aizstāšana ar citiem alternatīviem produktiem (%)

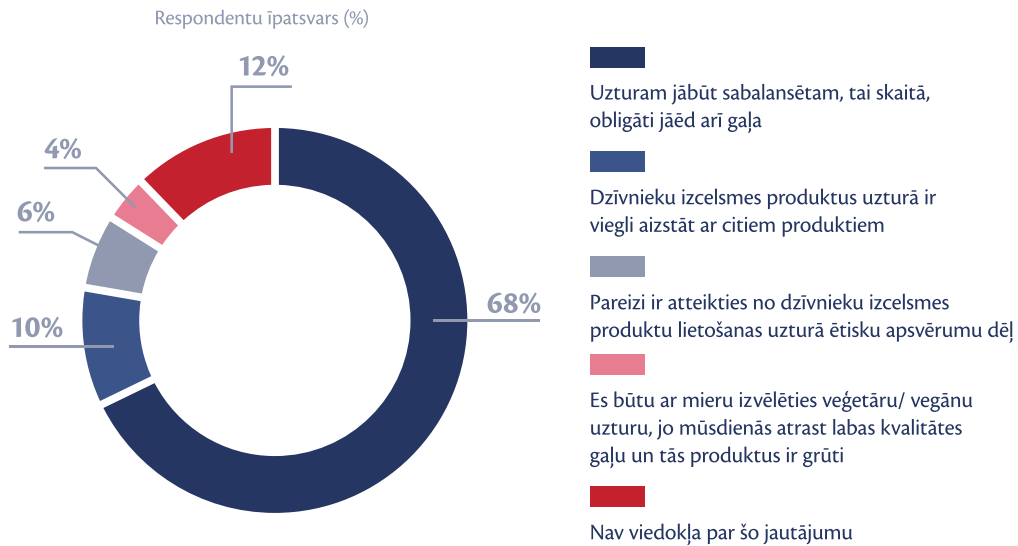
Produkti, ar kuriem aizstāj svaigu gaļu un gaļas izstrādājumus (%)

Uzturam ir jābūt sabalansētam!

Vairākums jeb 68% respondentu uzskata, ka uzturam ir jābūt sabalansētam, tai skaitā, obligāti jāēd arī gaļa. 10% uzskata, ka dzīvnieku izcelsmes produktus ir viegli aizstāt ar citiem produktiem.

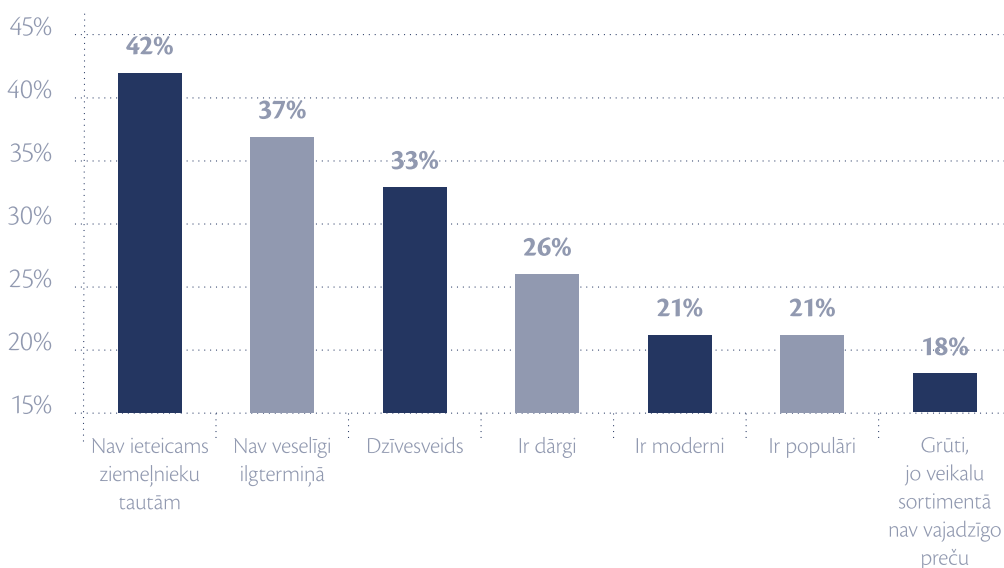
Iedzīvotāju viedokļi par gaļas lietošanu uzturā vai izvairīšanos no tās (%)

Runājot par veģetārismu un vegānismu:

- o 42% respondentu uzskata, ka ziemeļnieku tautām nav ieteicams atteikties no gaļas un gaļas izstrādājumiem,
- o 37% aptaujāto uzskata, ka veģetārisms un vegānisms ilgtermiņā nav veselīgs dzīvesveids,
- o 33% respondentu uzskata to par dzīvesveidu,
- o 26% iedzīvotāju uzskata, ka tas ir dārgi,
- o 21% respondentu uzskata, ka būt par vegānu/veģetārieti ir moderni un populāri,
- o 18% aptaujāto domā, ka tas ir grūti, jo veikalā ir nepietiekams vajadzīgo preču sortiments.

Iedzīvotāju viedoklis par to, kā ir būt par vegānu/veģetārieti (%)

Kopsavilkums:

- Pēdējo četru gadu laikā Latvijā ir redzams gaļas ražošanas apjomu pieaugums – īpaši izteikti tas ir novērojams Pierīgas un Vidzemes reģionos. Taču Latgalē un Kurzemē ir vērojams ražošanas apjomu samazinājums
- Gaļas ražošanas apjomu samazināšanos Latgalē un Kurzemē lielā mērā kopš 2012. gada ir ietekmējis Āfrikas cūku mēris, savukārt kopš 2014. gada Krievijas embargo pārtikas produkcijai ietekmējis kopējo ražošanas apjomu samazināšanos.
- Vēsturiski gan svaigas gaļas, gan gaļas produkcijas importa apjomi ir daudz lielāki nekā eksports, kas parāda to, ka Latvija sevi ar gaļu pilnībā neapgādā. Ap 80% no gaļas eksporta/ importa veido svaiga gaļa.
- 97% Latvijas iedzīvotāju uzturā lieto gaļu un/vai gaļas produktus. No tiem ap 60% iedzīvotāju savā uzturā lieto tikai tradicionālus gaļas veidus (vistas, cūkas, liellopa un tītara gaļu) un vispār neēd tādu gaļu, kā jēra, truša vai medījumu gaļu.
- Tuvākajā nākotnē veģetārisma piekritēju loks varētu paplašināties, jo 25% respondentu atzīst, ka apsver domu par uzturā lietoto gaļas un gaļas izstrādājumu apjomu samazināšanu vai atteikšanos no tās pavisam. Tas redzams arī „Maxima Latvija” pārdošanas datos – kopš 2017. gada sākuma, kad lielākajos „Maxima Latvija” veikalos tika izveidoti speciāli plaukti ar veģetāriešu un vegānu pārtikas produktiem, pieprasījums jūlija sākumā pēc šiem produktiem bija pieaudzis par vairāk nekā 15%.
- Neskatoties uz cenu kāpumu, gaļas izstrādājumu popularitāte veikalos pieaug, bet gaļas izstrādājumus iedzīvotāji uzturā lieto retāk nekā svaigu gaļu, ko paši pagatavo. Visbiežāk lietotais gaļas izstrādājumu veids ir vārītā desa, bet visretāk lietotais – gaļas maltīšu izstrādājumi, kas pēc respondentu domām ir neveselīgi, ar specifiskām garšas īpašībām.
- Izvēloties gaļas produktus, uz etiķetēm iedzīvotāji visbiežāk pievērš uzmanību, cik gaļas satur gaļas izstrādājuma produkts, kāds ir E-vielu un sāls daudzums.
- Visvairāk uzturā iedzīvotāji patērē vistas gaļu, kuras patēriņa viens no galvenajiem iemesliem ir tās zemā cena un pagatavošanas vieglums. Par visdārgāko tiek atzīta liellopa un jēra gaļa. Savukārt cūkgaļa tiek atzīta par vispiemērotāko svētku maltītēm. Arī „Maxima Latvija” pārdošanas apjomu dati apliecina, ka iedzīvotāji izvēlas iegādāties svaigu vistas gaļu un svaiga cūkgaļa ir tikai otrajā vietā.
- 34% jeb katrs trešais Latvijas iedzīvotājs atzīst, ka izvēlas iegādāties tikai Latvijas cūkgaļu.